Ազգ
Azg
armenian daily
29 ՕԳՈՍՏՈՍ 2002 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 153 (2598)

ԱՄՆ-ը հակաօդային պաշտպանության նոր համակարգ է առաջարկում ՆԱՏՕ-ի իր դաշնակիցներին. Թուրքիան գոհ է

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ պաշտպանական շրջանակների տեղեկատվության համաձայն, Բուշի վարչակազմն առաջարկել է ստեղծել հակաօդային պաշտպանության նոր համակարգ Հյուսիսատլանտյան ուխտի իր դաշնակից երկրների համար: Նախագիծը կյանքի կկոչվի ամերիկյան ընկերությունների կողմից Սպիտակ տան նյութա-տեխնիկական օժանդակությամբ: Ծրագրի մանրամասների քննարկման նպատակով, անցած ամիսների ընթացքում Պենտագոնի պատվիրակությունն այցելել է ՆԱՏՕ-ի գծով դաշնակից տերությունների մայրաքաղաքներ եւ վարել բանակցություններ, որոնք ընդհանուր առմամբ դրական են ընթացել: Թուրքական «Անադոլու» գործակալության տեղեկացմամբ, հուլիսի վերջին ամերիկյան պատվիրակությունը գտնվել է Անկարայում: Թուրքական իշխանությունները ջերմորեն են արձագանքել ամերիկյան նախաձեռնությանը՝ նշելով, որ թուրքական ռազմաարդյունաբերական համալիրը եւս կարող է ներգրավվել նախագծի իրականացման աշխատանքներում:

ԱԿԱՆԱՁԵՐԾՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

«Առկա է պատերազմը վերսկսելու սպառնալիք»

Սակրավորների վերապատրաստումը դրա վերացման երաշխիք չի կարող լինել

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ԱՄՆ Պետքարտուղարության, ԱՄՆ եւ Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունների համագործակցությամբ Հայաստանում ստեղծված Մարդասիրական ականազերծման կենտրոնը երեկ տվեց իր առաջին որակավորված սակրավորներին 90 մասնագետների: Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը եւ Հայաստանի պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը վերապատրաստված սակրավորներին հանձնեցին սերտիֆիկատներ, համաձայն որոնց մասնագետները ստանում են միջազգային որակավորում, բայց կարող են աշխատել միայն մեր երկրում: 44 սակրավորները, 9 հետազոտող մասնագետները, շների հետ աշխատող 6 մասնագետները եւ 4 բժիշկներն արդեն սեպտեմբերից ականազերծման աշխատանքներ կսկսեն Տավուշի մարզում:

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Սերտիֆիկատների հանձնման արարողության ողջույնի խոսքում պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը նշեց, թե սա ընդամենը ուսումնական ծրագրի առաջին փուլն է, որն ունենալու է իր շարունակությունն ու զարգացումը: Մասնավորապես ՊՆ-ն արդեն ձեւավորում է երկրորդ խումբը նոր ուսումնական ծրագրի համար, որը կիրագործվի եկող ձմռան եւ գարնան ընթացքում, իսկ 2003 թ. մայիսից ականազերծման աշխատանքներ կսկսվեն վտանգավոր այլ վայրերում: Տես » էջ 3

Ռուսաստան-Իրան-Հայաստան-Ղարաբաղ փոխադրումներ եւ այլ առաջարկներ

Ակադեմիկոս Տրապեզնիկովի նախագիծը

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մոսկվայի ժողովուրդների հոգեւոր միասնության միջազգային ակադեմիայի նախագահ Գեորգի Տրապեզնիկովը նախագիծ է ներկայացրել, համագործակցության պակտ ստորագրելով ԼՂՀ կառավարության հետ: Ըստ «Ազատության», փաստաթղթի ուշագրավ կետերից մեկը վերաբերում է կասպից ծովով Ռուսաստանի Աստրախան քաղաքի նավահանգստից դեպի Իրան, ապա՝ Հայաստան եւ Ղարաբաղ տրանսպորտային փոխադրումների իրականացմանը:

Ակադեմիկոսը հավաստիացրել է, որ այդ նախագիծը նախապես համաձայնեցվել է Ռուսաստանի մի շարք նախարարությունների, մասնավոր ընկերությունների, Իրանի հայ համայնքի հետ:

Ներկայացված այդ գաղափարին ընկերակցում են այլ ուշագրավ առաջարկներ եւս: Հիշյալ ակադեմիան պատրաստվում է զբաղվել նաեւ ԼՂՀ օդային տարածքի բացման հարցով, Ռուսաստանի մայրաքաղաքում տեղ գտնել Ղարաբաղի արտադրանքի ցուցադրման եւ վաճառքի համար, Ստեփանակերտում հիմնել գործարան ռուսական տարբեր տիպի ավտոմեքենաների հավաքովի արտադրության համար:

Ակադեմիկոս Գեորգի Տրապեզնիկովը ստանձնել է ԼՂՀ շահերը ներկայացնելու Ռուսաստանի Դաշնությունում:

Այսօր փոխանակվելու են մեկ հայ եւ մեկ ադրբեջանցի գերիներ

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 28-ին անհայտ կորածների որոնման, ռազմագերիների ու պատանդների ազատման հարցերով միջազգային աշխատանքային խումբը հերթական միջնորդական առաքելությամբ ժամանել է Ստեփանակերտ: Ինչպես տեղեկացրեց խմբի համանախագահ Բերնհարդ Կլասենը, խմբի միջնորդությամբ օգոստոսի 29-ին կփոխանակվեն 2 գերիներ՝ հայաստանցի Դավիթ Զաքյանը եւ ադրբեջանցի Խանքեշիեւը: Համանախագահ Կլասենը տեղեկացրեց նաեւ, որ իրենք օգոստոսի 27-ին Երեւանում այցելել են հետաքննչական մեկուսարան եւ համոզվել, որ գերի ադրբեջանցուն պահում են նորմալ պայմաններում:

Ըստ Կլասենի, իրեց հավաքած տվյալները եւ կողմերի հարցումները մեծապես փոխանցվում են հակառակ կողմերին. խումբը աջակցում է, որպեսզի փոխանակվեն կամ վերադարձվեն հայտնաբերված գերիները՝ լինեն նրանք ողջ, թե մեռած:

Միջնորդ խմբի ղարաբաղյան ներկայացուցիչ Ալբերտ Ոսկանյանը այն համոզմունքը հայտնեց, որ վաղուց արդեն ժամանակն է, որպեսզի հերքվեն մեծաքանակ կենդանի ռազմագերիների գոյության մասին պտտվող լուրերը: Վերջինս նշում է, որ անհրաժեշտ է նաեւ զբաղվել զանգվածային թաղումների վայրերի հայտնաբերմամբ, աճյունների ճանաչման ու փոխանակման հարցերով:

Բերնհարդ Կլասենի տեղեկացմամբ՝ իրենք մոտ մեկ շաբաթ ակտիվ աշխատանք կտանեն Արցախում, ակնկալելով, որ կստանան այս պահին իրենց հետաքրքրող հարցերի պատասխանները:

Մոսկվայում էլի ադրբեջանցի է սպանվել

ԲԱՔՈՒ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Եվս մեկ ադրբեջանցի է ենթարկվել զինված հարձակման Ռուսաստանի մայրաքաղաքում, գրում է Բաքվի «525» թերթը: Քաղաքի ներքին գործերի վարչությունից հաղորդել են, որ անհայտ մի անձ, մտնելով «Կարինա» սրճարան, գնդակահարել է 24-ամյա մի ադրբեջանցու, որը գլխի եւ ուսի ծանր վերքերով փոխադրվել է հիվանդանոց: Հանցագործի ձերբակալմանն ուղղված քայլերը արդյունք չեն տվել:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Ապրիլի 24-ը Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր Միչիգանում

ՄԻՉԻԳԱՆ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ Միչիգանի նահանգի նահանգապետ, հանրապետական Ջոն Էնգլերը ստորագրել է հրամանագիր, ըստ որի ապրիլի 24-ը հայտարարվել է «Միչիգանում 1915-23թթ-ի Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր»: Հրամանագրի գործողության ժամկետը չի սահմանափակվում: Ապրիլի 24-ին նախորդած կիրակի օրվանից մինչեւ հաջորդ շաբաթ օրը ընկած ժամանակահատվածը նահանգում համարվելու է «հիշատակի շաբաթ»: «Որպես նախկին իրավաբան ես հպարտություն եմ ապրում իմ հայրենի նահանգի եւ գործընկերներիս համար եւ հույս ունեմ, որ մյուս նահանգներն ու ԱՄՆ Կոնգրեսը եւս քայլեր կանեն ողջ երկրի տարածքում ապրիլի 24-ը որպես «հիշատակի օր» պաշտոնապես հռչակելու ուղղությամբ», հայտարարել է ԱՄՆ Հայկական համագումարի գործադիր քարտուղար Ջոն Զամյանը:

Հայկական համագումարը հատուկ շնորհակալություն է հայտնել նաեւ փոխնահանգապետ Դիկ Փոստումուսին ակտիվ աջակցության համար: Վերջինս նախօրոք տեղեկացրել էր նահանգի հայությանը, որ աջակցելու է նշված նախաձեռնությանը: Օրինագիծը, որ նախապատրաստել էին Միչիգանի սենատի անդամներ Թադեուս Մըքքոթերը, Ջորջ Հարթը եւ Մարկ Շուլմանը, 2001-ին հաստատվել էր նախ նահանգային սենատի, ապա 2002թ-ին Միչիգանի Ներկայացուցիչների պալատի կողմից:

Պարոն Տերի կալվածքը իրանակա՞ն, թե՞ պաղեստինյան տարածքներում

Մեր նախորդ համարներից մեկում («Ազգ», 24 օգոստոս) վկայակոչելով Տորոնտոյից հայկական համաշխարհային դաշինք (Armenian World Alliance) կազմակերպության հասարակական հարաբերությունների գրասենյակից մեր ստացած հաղորդագրությունը տեղեկացրել էինք, թե Իսրայելի կառավարությունն ու պաշտպանության նախարարությունը որոշել են վերացնել Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությանը պատկանող Պարոն Տերի կալվածքի միջով «անվտանգության պարիսպ» անցկացնելու մասին իրենց որոշումը եւ թե այժմ այդ պարիսպը կանցկացվի ոչ թե կալվածքի միջով, այլ եզրագծով, սահմանային մեկ ամբողջություն կազմելով Բեթղեհեմի հետ, այսինքն՝ պաղեստինյան հատվածի: Երեկ Նոյյան տապան գործակալությունն իր հերթին վկայակոչելով «Ազատություն» ռադիոկայանին, պնդում էր, որ հայապատկան կալվածքը մնում է իրեական հատվածում, այսինքն՝ կալվածքը մյուս կողմից է հարում պաղեստինյան տարածքին: Ռադիոկայանը միաժամանակ հաղորդել է պատրիարքության ներկայացուցիչ Արիս արք. Շիրվանյանի կարծիքը, որ վերոնշյալ որոշումը վերջնական չէ, քանի որ դեռեւս կան լուծման կարգ մի շարք հարցեր: Ըստ սրբազանի, պատրիարքարանը հույսով է, որ Իսրայելը կվերացնի նաեւ այդ պահանջները, եւ մի քանի օրից կկայացվի վերջնական դրական որոշում:

Իր հերթին «Ազգը» երեկ կապվեց Հայ եկեղեցու ԱՄՆ Արեւելյան թեմի առաջնորդարանի հետ, որտեղից հաստատեցին, որ պարիսպը Պարոն Տերի կալվածքի եզրագծով անցկացնելու որոշումը վերջնական չէ: Պարզապես, հաղորդման մեջ, նշվածի նման պայմանավորվածություն ձեռք է բերվել պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչների եւ Պատրիարքարանի իրավաբանների միջեւ այժմ վարվող բանակցությունների առաջին փուլում: Ինչ վերաբերում է վերջնական որոշման եւ հայապատկան կալվածքի պաղեստինյա՞ն, թե՞ իրեական հատվածներում մնալու հարցին, կվճռվի առաջիկա օրերին:

Պուտին. «Վրաստանը կամ չի կարողանում, կամ չի ուզում պայքարել ահաբեկչության դեմ»

Վրացական կողմն անընդհատ փոխում է իր դիրքորոշումը Պանկիսի կիրճի ահաբեկիչների առնչությամբ, վրացի մեր գործընկերները կամ չեն կարողանում, կամ չեն ուզում պայքարել ահաբեկչության դեմ, հայտարարել է ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը: Ռուս ղեկավարը, ըստ «Նովոստի» գործակալության, Պանկիսի կիրճի իրավիճակը համեմատել է ոչ վաղ անցյալի Աֆղանստանի իրավիճակի հետ: «Վերջերս հեռուստաէկրաններից մեզ ասում էին, որ Վրաստանում ահաբեկիչներ չկան: Հետո խոստովանեցին, որ ահաբեկիչներ կան: Ապա խորհեցին եւ ասացին, թե նրանք ահաբեկիչներ չեն, այլ՝ բարձրագույն կրթությամբ անձնավորություններ: Հետո պարզվեց, որ բարձրագույն կրթությամբ այդ անձնավորությունները զբաղվում են թմրանյութերի, զենքի առեւտրով, մարդ են առեւանգում եւ սպանում», ասել է Պուտինը՝ նկատի ունենալով չեչեն ահաբեկիչ Ռուսլան Գելաեւին: Իսկ ռուսական ԶԼՄ-ները հեգնանքով արձանագրում են, որ Պանկիսի կիրճ

AP-PHOTOLURE

ժամանած Էդուարդ Շեւարդնաձեի եւ Ռուսլան Գելաեւի միջեւ հանդիպում չի եղել:

Վրացական ուժային կառույցները հնարավոր են համարում «դուրս քշել օտարերկրացի ահաբեկիչներին» եւ իրենց մոտ թողնել միայն չեչեններին, որպեսզի հետո նրանց ներկայացնեն որպես անկախության համար պայքարող մարտիկների, ասել է Վլ. Պուտինը:

Ինչպես հաղորդում են վրացական եւ ռուսական ԶԼՄ-ները, մեկ օրով Պանկիս այցելած Շեւարդնաձեին չի հանդիպել եւ ոչ մի ահաբեկիչ:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Ձեւավորվեց ՀՌԱԿ 6-րդ՝ «Արթիկ» շրջանակը

Երեկ տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության «Արթիկ» շրջանակի պատգամավորական առաջին ժողովը, որին մասնակցում էին Արթիկի եւ շրջակա գյուղերի ՀՌԱԿ ակումբների պատգամավորներ, հյուրեր: «Թեեւ մի փոքր ուշացումով, բայց այնուամենայնիվ, արդեն այստեղ էլ ունենք շրջանային կազմակերպություն, որը Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության բարձր հեղինակության վկայությունն է», ժողովի ժամանակ հայտարարեց ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Պատգամավորական ժողովի ժամանակ մտահոգ եւ լուրջ խոսակցություն բացվեց տարածաշրջանի բնակչությանը հուզող խնդիրների, երկրի այսօրվա քաղաքական եւ տնտեսական վիճակի մասին:

Պատգամավորական ժողովի մասին ընդարձակ տեղեկատվություն տրամադրվելու է «Ազգի» վաղվա համարում:

Դիտորդները բողոքարկելու իրավունք չեն ունենա

Որոշեց ԿԸՀ-ն

Երեկ ԿԸՀ նիստի օրակարգային 12 հարցերն էլ որոշվեցին նույն տարբերակով, բոլորը կողմ: Միակ «դեմ»-ը արձանագրվեց, երբ ԿԸՀ անդամները քննարկում էին տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներում վիճակահանություններ անցկացնելու կարգը: Այն հանգամանքը, որ քվեաթերթիկները ստորագրում են տեղամասային հանձնաժողովի՝ վիճակահանությամբ որոշված 3 անդամներ, «Իրավունք եւ միաբանություն» ներկայացուցիչ Զավեն Պողոսյանի դժգոհությունն առաջացրեց: Ու թեեւ «3» թիվն ընտրված է օրենքով, եւ փոփոխելու լիազորություններ ԿԸՀ-ն չունի, այնուամենայնիվ, պրն Պողոսյանը օրենքը համարեց սխալ, եւ ապա «դեմ» քվեարկեց տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներում վիճակահանություններ անցկացնելու կարգը սահմանելու ԿԸՀ որոշմանը:

ԿԸՀ-ն հաստատեց նաեւ ժամանակավորապես կամ մշտապես բնակվող եւ հաշվառում չունեցող քաղաքացիներին ընտրողների ցուցակներում ընդգրկելու, ընտրողների ցուցակում ինքնուրույն ստորագրելու եւ քվեաթերթիկն ինքնուրույն լրացնելու հնարավորություն չունեցող ընտրողի քվեարկությանը մասնակցելու կարգերը:

Երեկվա նիստում քննարկումների մեծ մասը վերաբերում էր չօգտագործված, ընտրողի կողմից ոչ ճիշտ լրացված եւ հետ վերադարձված քվեաթերթիկները մարելու եւ գռսելու կարգի, սխալ լրացված եւ հետ վերադարձված քվեաթերթիկի փոխարեն ընտրողին նոր քվեաթերթիկ հատկացնելու արձանագրության ձեւը հաստատելու վերաբերյալ որոշումների նախագծերին:

Ի վերջո որոշեցին, որպեսզի չօգտագործված քվեաթերթիկներն այրելու եւ վրան ջուր լցնելու (այսինքն մարելու) ժամանակի պրակտիկան չկրկնվի, չօգտագործվածները կկտրվեն անկյունից, սխալ լրացված եւ հետ վերադարձվածները՝ կենտրոնից:

Որոշումների ամենահետաքրքրական նախագիծը, թերեւս, վերաբերում է դիտորդական առաքելության կարգ սահմանելուն:

Այսուհետեւ դիտորդները բողոքարկելու իրավունք չեն ունենա: Դիտորդը կարող է միայն տեսնել, գրանցել, ներկայացնել զեկուցագիր:

ԿԸՀ-ն ավելացրեց եւս մեկ սահմանափակում: Ապագա ընտրությունների ժամանակ դիտորդական առաքելություն իրականացնելու համար կտրամադրվի 10 օր:

Եվ սա դեռ ամենը չէ: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը դեռ նման շատ նախագծեր էլ կընդունի:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Նաիրիտի» երրորդ հոսքագծի հարցը սպառված է

Ասաց առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման փոխնախարարը

«Նաիրիտը» մեր հանրապետության համար սովորական ձեռնարկություն չէ, եւ նրա կանոնավոր աշխատանքը կարեւոր նշանակություն ունի ինչպես քիմիական արդյունաբերության, այնպես էլ երկրի ընդհանուր տնտեսական ցուցանիշների համար: Ինչպես հայտնի է, վերջերս ձեռնարկությունը ձեռք բերեց «Ռանսաս գրուպ» ընկերությունը, որի տնօրեն, «Նաիրիտի» գործադիր կառավարման նախագահ Անիլ Կումարը մամուլում դժգոհություն էր հայտնել «Նաիրիտի» հետ կապված մեկ այլ գործարքի կապակցությամբ: Խոսքը կաուչուկի արտադրության հայ-չինական համատեղ ձեռնարկության ստեղծման գործարքի մասին էր, համաձայն որի հայկական կողմից որպես ներդրում պետք է համարվեր «Նաիրիտի» երեք հոսքագծերից մեկը: Այդ առնչությամբ Անիլ Կումարն ասել էր հետեւյալը. «3 հոսքագիծ են դրել այն պարզ պատճառով, որ մեկի խափանվելու դեպքում մյուս երկուսն անխափան ապահովեն արտադրությունը: Իսկ եթե երկուսի դեպքում մեկը խափանվի"... Հոսքագծերից մեկի հեռացումը կնշանակի առանց որեւէ տրամաբանության մարմնի անդամահատում: Երրորդ հոսքագծի հարցը բավական սուր եմ դրել կառավարության առջեւ: Մեր հետագա գործունեությունը շատ բանով պայմանավորված է նաեւ դրանով»:

«Ռանսաս գրուպի» «սուր» հարցադրումը որոշեցինք վերաուղղել կառավարությանը, տվյալ դեպքում առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման փոխնախարար Աշոտ Շահնազարյանին, որը Հայաստանի կողմից ստորագրել է հայ-չինական գործարքը եւ ղեկավարել բանակցությունները «Ռանսաս գրուպի» հետ: Փոխնախարարը նշեց, որ հայ-չինական գործարքն ավելի վաղ է կնքվել եւ ավելի բարձր՝ միջկառավարական համաձայնագրի կարգավիճակ ունի: Հայկական կողմն այդ պայմանագրից չի հրաժարվի: Ինչ վերաբերում է 3-րդ հոսքագծին, ավելի ճիշտ դրա վերջին մասը՝ նիկելապատ թմբուկը Չինաստան տեղափոխելուն եւ հայ-չինական ձեռնարկությունում տեղադրելուն, ապա դրա մասին «Ռանսաս գրուպը» տեղյակ է եղել պայմանագիրը ստորագրելիս: Անիլ Կումարի այդ հայտարարությունից հետո Աշոտ Շահնազարյանն ընդունել է նրան եւ պարզաբանել իրավիճակը: «Դա տեղի է ունեցել 2-3 ամիս առաջ, եւ այժմ կարծում եմ, որ հարցը սպառված կարելի է համարել», **«Ազգի»** թղթակցին տված իր պարզաբանումն այսպես եզրափակեց փոխնախարարը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Նոր Նորքի հայորդաց տունն օժտվեց 30 նոր համակարգիչներով

Այս ուսումնական տարին Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի Նոր Նորքի հայորդաց տան սաների համար կսկսվի ուսման համար ավելի նպաստավոր պայմաններում: Հայորդաց տանը կգործեն 3 համակարգչային դասարաններ: Սա իրականություն է դարձել Վեհափառ հայրապետի նախաձեռնությամբ եւ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հովանավորությամբ, որը Նոր Նորքի հայորդաց տանը 30 հատ Pentium համակարգիչ է նվիրել (եւս 30-ը ՀԲԸՄ-ն նվիրաբերել է Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի Արաբկիրի հայորդաց տանը):

Երեկ Նոր Նորքի հայորդաց տուն էին այցելել Վեհափառ հայրապետը, ՀԲԸՄ ղեկավարությունը: Ուրախալի այս իրադարձության առիթով հայորդաց տան սաները հարուստ համերգային ծրագիր էին պատրաստել: Ելույթ ունեցան «Ասուպ», «Նարեկ», «Պեգաս» պարային համույթները, ազգագրական երգի-պարի համույթը, կրկեսային դպրոցի սաները: Ի դեպ, Նոր Նորքի հայորդաց տան սաների համար այս ելույթն առաջինը չէր բարձրաստիճան հյուրերի առջեւ: Օրերս նրանք հիացրել են նաեւ Հայաստանում գտնվող Միացյալ Նահանգների եկեղեցիների խորհրդի անդամներին:

Մ. Հ.

«Ընդունելության քննություններն անթափանց էին եւ անորակ»

Այսպիսին է Գյումրու «Ասպարեզ» լրագրողական ակումբի եզրակացությունը

Գյումրիում պետական բուհերի 2002 թվականի ընդունելության քննությունները հանրային վերահսկողության ու տեղեկացվածության տեսակետից թափանցիկ չէին եւ անվերահսկելի էին: Անցկացված քննությունների ընթացքն այսպես է գնահատել Գյումրու «Ասպարեզ» լրագրողական ակումբը, որի վերաբերյալ վերջինիս պաշտոնական մանրակրկիտ եզրակացությունը բանավոր եւ գրավոր ներկայացվեց ակումբի խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանի հրավիրած մամուլի ասուլիսում: Ըստ հիշյալ զեկույցի, որը նաեւ այլ հասարակական կազմակերպությունների դիտորդների, հավատարմագրված լրագրողների, շահագրգիռ տարբեր անձանց հետ համագործակցության արդյունք է, դիտորդներն ու լրագրողները հնարավորություն են ունեցել ներկա գտնվելու միայն գրավոր քննություններին, բացառությամբ թելադրությունների: Բանավոր քննություններին եւ թելադրություններին ներկա լինել նրանց արգելվել է:

Բերված տվյալներով՝ ընդհանուր առմամբ 52 քննությունից 14-ը բացարձակ փակ են եղել դիտորդների եւ լրագրողների համար: Նրանց նաեւ արգելվել է ներկա լինել քննության սկզբում ըստ համարակալված սեղանների դիմորդների տեղաբաշխման վիճակահանությանը, գրավոր աշխատանքների հավաքումից հետո տետրերում դատարկ թողնված մակերեսների սպառման (լատինական Z տառի գրանցում), գրավորների պատճենահանման, դրանց ստուգման աշխատանքներին: Նշվում են նաեւ դիտարկման ընթացքի հետ կապված մի շարք այնպիսի սահմանափակումներ ու անհարմարություններ, որոնք, «եզրակացության» հեղինակների կարծիքով, այստեղ եւս անհնարին են դարձնում դիտորդական առաքելության լիարժեք իրականացումը: Այս եւ մյուս սահմանափակումներն ու արգելքները, ենթադրաբար, շատ դեպքերում բխում են գործող կարգի պահանջներից կամ դրանց մի մասի տարակերպ մեկնաբանման հնարավորությունից: Այստեղից էլ՝ արված հետեւությունը, որ պետությունը օրենսդրական, կանոնակարգային անկատարությունների եւ «փորձառու կամակատարների» միջոցով պետական բուհերի ընդունելության գործընթացը փաստորեն կտրել, հեռացրել է իրական հասարակական վերահսկողությունից, ստեղծել է կեղծ վերահսկողություն կամ վերահսկողության պատրանք:

Վերլուծելով «այն ամենը, ինչ հանրայնորեն մատչելի էր», եւ մասնավորապես՝ դիմորդներին նշանակված գնահատականների դինամիկան, ասուլիսին մասնակից լրագրողներին բաժանված 19 էջանոց «եզրակացության» հեղինակները բերված գծապատկերների օգնությամբ ուշադրություն են հրավիրել այն բանի վրա, որ ընդհանուր առմամբ քննությունների սկզբնական փուլում արձանագրված միջին թվաբանական գնահատականները ընթացքում սկսում են աճել եւ վերջում հասնում բարձր ցուցանիշների: Ընդ որում նույն առարկայից առաջին քննությունների եւ վերջին քննությունների միջին գնահատականների տարբերությունը կազմում է 3-ից մինչեւ 6,5 միավոր: Այսինքն, իրենց եզրակացությամբ, այդ աճն արհեստական է, եւ քննությունների արդյունքներն ընդհանուր առմամբ չեն արտացոլում դիմորդների գիտելիքների իրական պատկերը: Նշվում է, որ քննություններից բացակայածների հետագայում ստացած գնահատականները հիմնականում աչքի են ընկնում նրանց բաց թողած քննությունների միջին թվաբանական գնահատականների համեմատությամբ նկատելի գերազանցությամբ: Օրինակ՝ մաթեմատիկայից բաց թողնված եւ հանձնված 19 քննության գնահատականների միջին թվաբանականը մոտ 4 միավորով կամ 35 տոկոսով գերազանցում է այդ առարկայից բոլոր քննությունների ընդհանուր միջին գնահատականը: Ֆիզիկա գրավորի դեպքում այդ գերազանցությունը 24 տոկոս է, հայ ժողովրդի պատմությանը՝ 20,6, աշխարհագրությանը՝ 3,6 տոկոս: Եւ միայն անգլերեն գրավորից բացակայած 2 դիմորդի հանձնած քննության միջին գնահատականն է ընդհանուրի միջին ցուցանիշից 14,7 տոկոսով ցածր: Ըստ կատարված հաշվարկի, Գյումրիում 44 դեպքում խախտվել է հարգելի բացակայած դիմորդների համար նոր քննության նշանակման կանոնակարգով սահմանված 5-օրյա ժամկետը, այսինքն այսքան դեպքերում դրանք նշանակվել են 8-21 օր հետո:

Խնդիր է մնում նույն առարկայից դիմորդների հանձնած գրավոր եւ բանավոր քննությունների գնահատականների մեծ տարբերությունը: Գյումրիում այդպիսիք չափազանց շատ են եղել անգլերենի մասնագիտության բաժնում: Դրա 78 դիմորդների թվից բերված 24 դեպքերից միայն երկուսում է բանավոր քննության գնահատականը գրավորից բարձր: Մյուս 22 դեպքերում բանավոր քննությունից դիմորդի ստացած գնահատականը 5-10 միավորով ցածր է նույն առարկայի գրավորից ստացած գնահատականից: Ընդ որում գրավորից 19 ստացած դիմորդներից երեքը բանավորից ստացել են 10 կամ 9:

«Ասպարեզ» ակումբի վերլուծությամբ, նկատված այս եւ այլ հակասությունները ու «չհիմնավորված օրինաչափությունները» բացատրությունների ու մեկնաբանությունների կարիք ունենալուց բացի նաեւ հաստատում են, որ Գյումրու պետական բուհերի 2002 թվականի ընդունելության քննություններն ընդհանուր առմամբ անորակ են եւ խոտաններով լի: Որպես դրա խորքային պատճառներ նշվում են, մասնավորապես, բարձրագույն կրթության եւ այլընտրանքային կրթության մասին օրենքների բացակայությունը, քննությունների հասարակական վերահսկողության օրինական եւ հակաօրինական սահմանափակումները, քննողի եւ դիմորդի անձնավորման գործոնների չաղթահարված մեծ կշիռը եւ այլն:

Գ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ»-ի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՅՈՀԱՆՆԵՍԲՈՒՐԳԻ ԺՈՂՈՎ

Աղքատությունն աշխարհում վերանալու միտում չունի

Փոխարենը անդառնալիորեն սպառվում են երկրագնդի բնական պաշարները

Հարավաֆրիկյան Հանրապետության Յոհաննեսբուրգ քաղաքն այս օրերին ընդունում է աշխարհի շուրջ 100 երկրների ղեկավարների՝ ՄԱԿ-ի կայուն զարգացման գագաթնաժողովի շրջանակներում։

Վերջինս ահազանգում է երկրագնդի պաշարների գերօգտագործման և դրանց անդառնալիության մասին։ Համաշխարհային մասշտաբով արտադրության և սպառման համակարգերը շարունակում են ծախսել բնական պաշարներն ավելի արագ, քան դրանք կարող են լրացվել։ Այսպես, հալվում են երկրի սառցային մակերեսները, նվազում են անտառները, մեծ վտանգի տակ են ձկնային պաշարները և այլն։ Մեր մոլորակի պաշարների անվերականգնելի այս սպառումը տեղի է ունենում այն դեպքում, երբ երկրի բնակչության մեկ երրորդը դեռևս ապրում է օրական երկու դոլարից պակաս գումարով։ Յոհաննեսբուրգի գագաթնաժողովը նպատակ ունի այս մարդկանց կենսակերպը բարելավելու ուղիներ մշակել՝ միաժամանակ խնայելով բնական պաշարները։ Այս նպատակով ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանն առաջարկել է հինգ ոլորտ՝ ջուր, էներգիա, առողջապահություն, գյուղատնտեսություն, կենսաբազմազանություն, որոնց պաշարներն արդյունավետ օգտագործելու և բարելավելու ուղղությամբ պիտի աշխատի համաշխարհային գագաթնաժողովը։ Վերջինիս նախապատրաստական փուլում մասնակից երկրների (դրանց թվում է նաև Հայաստանը) կառավարությունների միջև արդեն իսկ ձեռք են բերվել մի շարք համաձայնություններ, օրինակ՝ իրենց քաղաքացիների համար հիմնական առողջապահական ծառայություններից հավասարապես օգտվելու ապահովում և այլն։

AP-PHOTOLURE

Ազնիվ այս նպատակով գագաթնաժողովի՝ սեպտեմբերի 2-ի հանդիսավոր նիստում մյուս երկրների ներկայացուցիչներին միանալու կմեկնի նաև ՀՀ պատվիրակությունը՝ վարչապետի գլխավորությամբ։ Մինչ այդ, ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակը երեկ կազմակերպեց Յոհաննեսբուրգում քննարկվելիք հիմնախնդիրները Հայաստանի կտրվածքով ամփոփվող զեկույցի շնորհանդեսը։

Այդ զեկույցի համաձայն, Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական վիճակն անկախացումից հետո 1994 թ.-ից ի վեր ընդհանուր առմամբ առաջընթացի միտում ունի թե՛ արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության, թե՛ կապի, թե՛ աշխատանքային ու սպառողական շուկաների առումով։ Այդուհանդերձ, մեր հասարակությունն առայժմ ունի անհավասարության ու բևեռացման բարձր աստիճան։ Բնակչության 55 տոկոսն աղքատության շեմը չի հաղթահարում, տարածված են «աղքատության հիվանդությունները» թերսնման պատճառով։ Կրթությունն անգամ մեր երկրում դեռևս չի ներկայացնում պաշտպանվածության գրավական։ Այս ֆոնի վրա կարելի է պատկերացնել նաև բնապահպանության, բարձր և երկրագունդը չսպառող կենսամակարդակ ապահովող մյուս ոլորտների բնական պաշարների արդյունավետ և հավասարաչափ օգտագործման չափը Հայաստանում։

ՍԻՍԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Առկա է պատերազմը վերսկսելու սպառնալիք»

Սկիզբը էջ 1

ԱՄՆ կառավարությունը ծրագրի իրագործման համար ներդրել է ավելի քան 4 մլն դոլար, որը հիմնականում ծախսվում է անձնակազմի վերապատրաստման և սարքավորումների ձեռքբերման նպատակով։ ԱՄՆ դեսպանը, շնորհավորելով որակավորված սակրավորներին, նշեց, որ ԱՄՆ կառավարությունը շարունակելու է ռազմական ոլորտում համագործակցությունը և նոր սարքավորումների ու մասնագետների առաքումը Հայաստան։

Մարդասիրական ականազերծման կենտրոնը, որպես ռազմական ներկայացուցչություն Հայաստանում, միակն է, որն ընդլայնման միտումներ է դրսևորում։ Այդ էին վկայում ԱՄՆ դեսպանի խոսքը համագործակցությունը խորացնելու մասին և Հայաստանի պաշտպանության նախարարի հայտնած որոշ տեղեկություններ։ ԱՄՆ դեսպանի և Սերժ Սարգսյանի համատեղ կարճատև ասուլիսի ընթացքում վերջինս նշեց, որ նախատեսվում է համագործակցություն նաև պաշտպանության համակարգի կապի ոլորտում։ Այս առումով նախարարը համոզված է, որ կապի համակարգը հնարավոր կլինի հագեցնել գերժամանակակից սարքավորումներով և «ընդհանրապես խնդիրներ չունենալ կապի ոլորտում»։

Ականազերծման նմանօրինակ կենտրոն է գործում նաև Ադրբեջանում, սակայն, ըստ պաշտպանության նախարարի, «երկու երկրներում ականազերծման կենտրոնների առկայությունը երաշխիք չի կարող լինել ռազմական գործողությունների բացառման համար»։ Ավելին՝ անդրադառնալով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահի, Միացյալ Նահանգները ներկայացնող Փերինայի այն հայտարարությանը, թե ԱՄՆ-ն Լեռնային Ղարաբաղը տեսնում է Ադրբեջանի կազմում, նախարարը նշեց, թե դա վկայում է պատերազմի վերսկսման վտանգի մասին։ Եթե հաշվի առնենք, որ վերջին շրջանում նման անհանգստություն հաճախակի է հայտնվում, ապա նախարարի խոսքը նոր երանգներով է հնչում։ Հատկանշական է, որ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը կտրականապես հրաժարվեց մեկնաբանել Փերինայի հայտարարությունը՝ ասելով, թե ինքն այն մարդը չէ, որ պետք է դրանք մեկնաբանի։ Այդուհանդերձ դեսպանը հայտարարեց, թե պատերազմը երկու կողմերի համար էլ վտանգավոր է, և չնայած կա սպառնալիք, ԱՄՆ-ն կտրականապես դեմ է հակամարտությունը ռազմական ճանապարհով լուծելու տարբերակին։

ԱՄՆ նման հակասական մոտեցումներին թերևս կարելի լինի հանգստությամբ վերաբերվել, եթե հաշվի առնենք, որ գոնե առայժմ ուժի մեջ է մնում պայմանավորվածությունը՝ Ադրբեջանին և Հայաստանին ռազմական ոլորտում հավասարաչափ ֆինանսական օգնություն տրամադրելու շուրջ։ Այս մասին տեղեկացրեց պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը։ Թե կոնկրետ ինչ չափի գումարի մասին է խոսքը, Ջոն Օրդուեյը տեղեկություններ չուներ, քանի որ օգնության չափը որոշելու է Կոնգրեսը։ Սակայն Սերժ Սարգսյանը տեղեկացրեց, թե Հայաստան ժամանած ԱՄՆ կոնգրեսականներից որոշակիորեն պարզել է, որ կլինի գրեթե այնքան, որքան նախատեսված էր այս տարի, չնայած հարցը դեռևս նախնական քննարկումների փուլում է։

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

ՌԱԿ ներկայացուցիչների հանդիպումը մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանի հետ

Այս ամսվա սկզբներին Վաշինգտոն և Լոս Անջելես գործուղված Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանի հետ օգոստոսի 7-ին հանդիպել են Արևմտյան Ամերիկայի ՌԱԿ շրջանային վարչության մի քանի անդամներ, հաղորդում է «Նոր օր» շաբաթաթերթը։ Քննարկվել են Հայաստանին և սփյուռքին հուզող մի շարք հարցեր։ Հանդիպմանը մասնակցել է Լոս Անջելեսում ՀՀ ավագ հյուպատոս Վալերի Մկրտումյանը։

ՌԱԿ-ը ներկայացրել են՝ շրջանային վարչության ատենապետ Փանիկ Քեշիշյանը, Արա Ահարոնյանը, Սամեր Համալյանը, «Նոր Օրի» խմբագիր Վաչե Սեմերճյանը։

Մարզպետի ԱՄՆ այցելության գլխավոր նպատակներից է եղել բժշկական սարքավորումների ապահովումը Լոռու և շրջակա վայրերի հիվանդանոցների ու բուժական այլ կենտրոնների համար։

ՆԵՐՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Նոր համաճարակ՝ դաշինքացավ

Չստեղծված նոր դաշինքի տապալմանը սպասելիս

Հայաստանյան քաղաքական որոշ ուժեր, կուսակցությունների և միավորումների խոշորացումը, համախմբումը, ինչպես պատահում է շատ հաճախ, հանգեցրին աբսուրդի։ Որքան էլ զարմանալի լինի զուգադիպությունը, այդ աբսուրդի հեղինակներն ընդդիմադիր կուսակցություններն են, ավելի ճիշտ՝ նրանք, ովքեր իրենց գոյության իմաստը վերջին մեկ տարվա ընթացքում տեսնում են... Ռ. Քոչարյանին պաշտոնանկ անելու մեջ։ Հենց այդ նպատակին հասնելու ճանապարհներին էլ մոլորված՝ այդ ուժերն անընդհատ միավորվելու և տրոհվելու եռուզեռի մեջ են։

Մեկ տարի առաջ ձևավորվեց այսպես կոչված եռյակ համագործակցությունը, որի միակ նպատակը հանուն Քոչարյանի հեռացման դաշինք կազմելն էր։ Շատ չանցած, սակայն, իմաստնացած և լուսավորված «Հանրապետությունն» ու ՀԺԿ-ն կռահեցին, որ իրենց երրորդ գործընկեր «Ազգային միաբանությունն», ամպարտելով իրենց վրայով, մագլցում է վեր՝ գլխներին նստելու և իշխանական համեղ պատառները ճանկը գցելու համար։ Գեղամյանին իրենց շարքերից հեռացրին և շուտով էլ հասկացան, որ եռյակի գոյությունը դատապարտված է սեփական հեղինակության հետ միաժամանակ։ Դրա համար քավության նոխազ դարձնելով Գեղամյանին և նրան մեղադրելով իշխանությունների հետ գործարքների մեջ, «Միասնություն» դաշինքի այս երկու մնացորդները հայտարարեցին, թե ընտրությունների կգնան միասին։ Չհասցրեցին։

Նույն նպատակներով, չգիտես որտեղից, լույս աշխարհ ընկավ այսպես կոչված «Սոցիալիստական Հայաստան» դաշինքը, և նախորդ երկու կուսակցությունների խնդիրը դարձավ այս վեցյակին գրավել իրենց կողմը, որը հաջողությամբ իրականացրին։ Ձևավորվում էր հաջորդ դաշինքի սաղմը, որը, հանգամանքների արդեն հայտնի սցենարով գծագրված, աստիճանաբար 8-յակից դարձավ 13-յակ։ Նույն հաջողությամբ դաշինքի բջիջները կարող էին դառնալ 23-յակ, 43-յակ և յակերի մի ողջ համաստեղություն, սակայն մյուս կուսակցությունները կամ իրենց այդպիսին համարողները վաղ հասկացան, որ 13-ի մեջ, կարճ ասած, ցեց է ընկել՝ խակական պառակոփ։ Խառնամբոխը քանի մեծանում, այնքան դժվարանում էր լուծել գերխնդիրը՝ տեղերի ու ապագա պաշտոնների տեղաբաշխումը։ Եվ քանի որ սայլը ցեխից այդպես էլ դուրս չէր քաշվում, հանճարեղ մի մտահղացմամբ 13-ի անդամ կուսակցությունները հասկացան, որ ամեն մեկն իր հերթին պիտի դաշինք կազմի և այդ դաշինքն ինքը ղեկավարի։ Այդպես էլ արին։ Այդ գաղափարի հեղինակային իրավունքի տեր Կոմկուսը այսպես կոչված ձախ հայրենասիրական ուժերի դաշինքի իր նախագիծը, սակայն, չիրագործեց, որովհետև այնտեղ քթները խոթեցին «ԱՄ»-ն, ՀԺԿ-ն, «Հանրապետությունը», ՀԴԿ-ն և մյուսները։ Մի խոսքով՝ նրանք, ովքեր դաշինքներ շինելու, ավելի ճիշտ՝ քանդելու հիանալի վարպետություն ունեին։

Սակայն այս կուսակցություններից շատերը ուշադրություն չէին դարձրել դաշինքի մյուս՝ թերևս ամենակարևոր բնորոշմանը՝ «ձախ», ինչն այլ դեպքերում շատ պարզ ցույց է տալիս, որ խոսքը վերաբերում է սոցիալիստական, կոմունիստական գաղափարախոսությանը։ Պատկերացնո՞ւմ եք, ասենք, համագործակցության ինչպիսի փայլուն օրինակ կարող են ծառայել Կոմկուսն ու իրեն աջ կենտրոնամետ հայտարարած «Հանրապետություն» կուսակցությունը։ Ակամա հիշում ես, թե ինչպես էին հայտնի առակում առևտուր անում մուկն ու ճայը։

Այս հավերժ դաշինքացավի մեջ հետաքրքրականը, սակայն, ընդդիմադիր կուսակցությունների «նպատակասլացությունը» չէ, այլ այն, որ թերևս չգիտակցելով՝ այս ուժերը հետևողականորեն փորձում են ապացուցել, որ իրենք ոչ միայն ընդունակ չեն կայուն, հեռանկարային դաշինք ստեղծել, այլև նորմալ համագործակցել։ Չի կարող լուրջ համարվել որևէ քաղաքական կազմակերպություն, որի անելիքը միայն դաշինքներ փնտրելն է։ Մի կողմից դա վկայում է, որ ինքնահաստատման ճանապարհին այս բոլոր ուժերը շատ լավ հասկանում են, որ ժողովրդականություն գրեթե չեն վայելում և նման անհեթեթ կուտակումներ կազմելով պարզապես փորձում են իրենց փրկել վերջնական տապալումից։ Իսկ մյուս կողմից՝ երբեք հնարավոր չէ այդ իրականության մեջ դաշինք կազմել՝ առանց նախօրոք նախագահի, վարչապետի, նախարարների և նման պաշտոնների հարցում համաձայնության գալու, քանի որ արդեն ակնհայտ է՝ դաշինքների ստեղծման հիմքում բացառապես այս խնդիրն է։

Այս հանգամանքն իրենք՝ կուսակցություններն էլ են հասկացել և արդեն իսկ հետևություններ են անում։ Եվ պատահական չէ նոր դաշինք ստեղծող իբր առաջատար կուսակցությունների այն մոտեցումը, թե որքան էլ մեծանա անդամ կուսակցությունների թիվը, հիմնական որոշումները կայացնելու է «Բարձր դուռը»՝ հիշյալ 8-յակը։ Ասել է թե՝ բոլոր կարգի խնդիրները, այդ թվում և կադրային, լուծվելու են 8-ի շրջանակներում և ավելի հեշտ է լինելու խուսափել նեղացողներից։ Իսկ ահա մյուս ուժերը, որոնք դաշինքին մաս կազմելու հավակնություն ունեն, նախօրոք պետք է իմանան այդ մասին։ Ասել է թե՝ կամ պաշտպանեն 8-յակի որոշումները, կամ ինքնակամ հեռանան։ Անշուշտ, այս տարբերակը կարող է գործել։ Սակայն հարցն այն է, թե իրենց չգիտես ինչ երևակայող այդ 8 կուսակցությունները չափից դուրս շատ չե՞ն շատ ավելի քիչ պաշտոններ բաժանելու համար։ Չէ՞ որ անգամ եռյակը յոլա չգնաց և չդիմացավ փորձությանը։ Առավել ևս, որ այդ ութի մեջ է մտնում նաև Գեղամյանի նման մի գործիչ, որը հայտնի է իր հավակնոտությամբ։ Ինչևէ։

Սպասենք հերթական դաշինքի հերթական խայտառակ տապալմանը։

ԿՈՌ ՍԵՐԱՍՏԱՆՅԱՆ

Սուրճի և բարեկրթության մասին

Մեծարգո խմբագիր,

«Ազգի» ս. թ. օգոստոսի 28-ի համարում կարդացի Լավրենտի Բարսեղյանին և Արարատ Զուրաբյանին վերաբերող մի նյութ և զարմացա, որ Բարսեղյանի սուրճ եփելը դարձել է «խնդրո առարկա»։

Նրա նմանատիպ վարքը «խնդրո առարկա» դարձավ նաև հրդեհից հետո համալիրը վերանորոգելու տարիներին, մի օր, երբ մի քանի այցելուների հետ եղանք տնօրեն Բարսեղյանի կաբինետում։

Այսօրվա նման եմ հիշում. Բարսեղյանը (քարտուղարուհի կար-չկար, չեմ կարող ասել) այս ու այն պահարանից հյուրասիրելու բաներ հանեց, ինքը բացեց, լցրեց, հյուրասիրեց, և մեր այցելության բարձրակետը մնաց մինչև օրս հիշվող տնօրենի հյուրասիրությունը, նրա շռայլ ջերմությունն ու մարդամոտությունն ու հաղորդականությունը։

Ես չեմ ճանաչում պարոն Արարատ Զուրաբյանին, բայց աչքիս առաջ է Կարաբալյան (զազրելի մի անձնավորություն)։ Եթե պարոն Զուրաբյանն իր համայնքի տարածքում (այն էլ ոչ միայն Երևանի, այլև Հայաստանի սիրտ Աբովյան փողոցում), հանդուրժում է այդ ներկայությունը, պարզ չէ՞, որ նա չէր հասկանա, առավել ևս չէր գնահատի պարոն Բարսեղյանի բարեկիրթ և մեծամտությունից հեռու վարքը։

ՌՈՒԲԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Հ. Գ. Մեծամիտ մարդիկ Զուրաբյանը տեհալա ու մինչ օրս շարունակում է տեսնել։

Ռ. Ղ.

Վայոց ձորը միայն Ջերմուկը չէ

Երկու օրը, որ հանրապետության նախագահի գլխավորած պատվիրակության հետ եղանք Վայոց ձորի մարզում, իհարկե, բավարար չէր լիարժեք պատկերացում կազմելու այս մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի, բնակչության տրամադրությունների մասին: Այդուհանդերձ, մեր տեսածն ու լսածը մարզի խորքի բնակավայրերում եւ ձեռնարկություններում որոշակի պատկերացում կազմելու հնարավորություն ընձեռեցին:

Զարմանալի չէ, որ մարզի այցետոմսը «Ջերմուկ» հանքային ջուրը եւ ջում աշխարհի լավագույն առողջարանային վայրերի բնույթյանը: Սակայն, ավաղ, խոսել վերջիններիս հետ մրցակցելու մասին առայժմ լուրջ չէ: Չնայած ամառային ամիսներին Հայաստանի տարբեր բնակավայրերից Ջերմուկ մեկնողների բազմաթիվ լինելուն եւ քաղաքի 4 առողջարանների գրեթե լրիվ ծանրաբեռնվածությանը, այստեղ առաջարկվող ծառայությունները հեռու են միջազգային չափանիշներից:

Մեզ հյուրընկալած հանգստյան տունը (անվանումը չենք նշում, քանի որ հնարավոր չէ առողջարաններին շուրջտարյա աշխատանք ապահովել կամ օտարերկրյա հանգստացողներին ու զբոսաշրջիկներին հրապուրել: Մինչդեռ դա թույլ կտար ամբողջությամբ բավարարել քաղաքի զբաղվածությունը եւ էապես խթանել նրա զարգացումը: Պարզ է, որ դա հնարավոր է միայն լուրջ ներդրումների դեպքում: Ներկա պայմաններում, երբ առողջարանները ՀԱՄԽ-ի ենթակայության տակ են, դա անհնար է: Միայն դրանց մասնավորեցումը, ինչի մասին այստեղ նշեց երկրի նախագահը, մարզի գյուղերում հանրապետական մամուլի առկայության մասին: Սակայն վերադառնանք Վայոց ձորի ընդհանուր պատկերին:

Բացի Ջերմուկ քաղաքից, մարզում տնտեսության հիմնական ճյուղը գյուղատնտեսությունն է: Վայոց ձորում կայուն տեմպերով զարգանում են խաղողագործությունը եւ գինեգործությունը: Շնորհիվ այստեղ աճող «Արենի» խաղողի եւ դրանից ստացվող գինու մարզը զարգացման իրական հնարավորություն է ստանում: Անցած մի քանի տարիների ընթացքում այստեղ տպավորություն: Մասնավորապես այծաբուծության զարգացման ծրագիր է իրականացնում Եղեգնաձորի «Իրինդ» ընկերությունը, որի ֆինանսավորումը կատարում է դաշտային USDA-ն:

Այդուհանդերձ, պատասխանատվություն ենք ստանձնում կանխատեսելու, որ մոտ ապագայում Վայոց ձորի երկրորդ այցետոմսը կլինի «Արենի» գինին, եւ հնարավոր է, որ առավել ճանաչված դառնա, քան «Ջերմուկ» հանքային ջուրը:

Խոսելով այս մարզի մասին, չենք կարող անտեսել նրա խորքի բնակադրա ըսպալման ձեռնարկություններն են: Դրանց թիվը 17-ն է, բայց առավել հայտնիներն են նորաստեղծ «Ջերմուկ գրուպը» եւ այսպես կոչված «Մայր գործարանը»: Առաջինը ստեղծվել է ոչ վաղուց (3 տարի առաջ), բայց արդեն հասցրել է «Ջերմուկի» համբավը տարածել բազմաթիվ երկրներում: Հանքային ջրի արտադրությունը, փաստորեն, քաղաքում միակ արդյունաբերական ճյուղն է: Ձեռնարկություններում աշխատում է Ջերմուկի 4-5 հազար բնակիչների փոքր մասը միայն: Աշխատատեղեր ապահովող հիմնական ոլորտն առողջարաններն ու հանգստյան տներն են, ինչը գալիս է դեռեւս խորհրդային տարիներից: Եվ իրոք, ով թեկուզ մեկ անգամ եղել է Ջերմուկում, կարող է փաստել, որ այս քաղաքի նշանակությունն առողջարանային քաղաք լինելն է: Անտառապատ լեռներով շրջապատված այն ոչնչով չի զիջի որ պատկերը համանման է մյուսներում եւս), բացառությամբ հյուրընկալողների սիրալիրության եւ բարեհաճ վերաբերմունքի, զուրկ էր աշխարհում ընդունված տարրական հարմարություններից: Համարների հատակին բացակայում էր փափուկ ծածկը, լվացարաններում տաք ջուրն ու ցնցուղը, սենյակներում գիշերային լամպերը, հեռուստացույցը, հեռախոսը, ռադիոընդունիչը: Կահույքը (պահարաններ, աթոռներ, մահճակալներ) հնացած եւ անհրապույր էր: Բնականաբար, խոսել օդափոխիչների, արբանյակային կապի, մերսման պատվիրման եւ այլ ծառայությունների մասին, անիմաստ է: Անցած ժամացույց կար միայն ընդհանուր հարկաբաժնում, սակայն չէր աշխատում: Դե, իսկ անկողնային սպիտակեղենի մաքրությունը չէր կարող անգամ թույլ սփոփանք համարվել: Ակնհայտ է, որ այս կերպ հը, հնարավորություն կտա զարգացնել առողջարանային բիզնեսը Ջերմուկում: Առավել եւս, որ մեկ այլ կարեւոր ենթակառուցվածքի ստեղծման ճանապարհաշինության ուղղությամբ մեծ աշխատանքներ են կատարվում: Իսկ առայժմ Ջերմուկը, կարելի է ասել, ապրում է սեզոնից սեզոն: Ամառային աշխուժությանը հաջորդում է նույն միապաղաղ, ձանձրալի եւ անփող առօրյան:

Մեզ որպես լրագրողների, հետաքրքրում էր, թե հանրապետական մամուլն ինչպես է այստեղ ներկայացված: Քաղաքապետարանի աշխատակազմի քարտուղարը հայտնեց, որ իրենք ընդամենը մեկ օրինակ «Հայաստանի Հանրապետություն» են ստանում որպես պաշտոնաթերթ եւ մեկ օրինակ **«Ազգ»**, ինչն իր ջանքերի արդյունքն է, որովհետեւ մեր թերթի մշտական ընթերցողն է: Թերեւս ավելորդ է մտածել սկսել են գործել բազմաթիվ գինեգործական ընկերություններ «Գետափի գինու գործարան» («Վեդի Ալկոյի» կազմում), «Քիմլեյ», «Գինեթաս», «Արենի», «Գետնատուն» եւ այլն: Անցյալ տարի այս ընկերությունները խաղողը մթերել են 1 կգ-ը 140 դրամով, ինչը բավականին բարձր գին է, եթե նկատի ունենանք, որ Արարատյան դաշտավայրի ձեռնարկությունների մթերած 1 կգ խաղողի միջին գինը 70-80 դրամ էր: Այս տարի կանխատեսվում են եթե ոչ ավելի, ապա գոնե անցյալ տարվա գներին համարժեք մթերման գներ: Հարկ ենք համարում նշել, որ մարզում գինեգործական նոր ձեռնարկությունների ստեղծմանը մեծապես նպաստել է ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի (USDA) մարկետինգի աջակցության ծրագրի օժանդակությունը:

Վայոց ձորում զարգացման հեռանկարներ ունի նաեւ անասնավայրերից մեկը՝ Մալիշկա գյուղը: Այս գյուղի անունը վերջերս հաճախ հիշատակվում է Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ, խոշոր գործարար Արա Աբրահամյանի անվան հետ, որը ծնունդով այստեղից է: Նրա եղբայրներից Սերգեյ Աբրահամյանի գլխավորած ընկերությունը (DPA) այստեղ աղամանդագործական ձեռնարկություն է հիմնադրել, որն արագորեն ավելացնում է արտադրության ծավալները:

Եվ վերջապես՝ զբոսաշրջության զարգացման հնարավորության հարցը: Ինչպես արդեն նշեցինք, ենթակառուցվածքների ստեղծման դեպքում հիասքանչ լեռներ, անտառներ, լեռնային մաքուր օդ, «Ջերմուկ» հանքային ջուր, առողջարաններ, Նորավանք ու «Արենի» գինին ունեցող մարզն ուղղակի իդեալական վայր կլինի զբոսաշրջության համար:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

...Եվ Արտաշես արքային չմոռանանք

Փողոցների, հրապարակների վերանվանումների ու մեր արժեքային համակարգի մասին

Վերջին տարիներին մեզանում արժեքների վերագնահատման հետեւանքներից ու դրսեւորումներից մեկը ինչպես աշխարհագրական տեղանունների, այնպես էլ բնակավայրերի, փողոցների, հրապարակների եւ այլնի վերանվանումներն են: Այդպիսի փոփոխությունների ամենաակտիվ շրջանում դրանք բավական հախուռն կատարվեցին, երբեմն առանց համակարգված մոտեցումների ու հստակ կողմնորոշիչների, եւ բնականաբար եղան նաեւ մեծ ու փոքր սխալներ: Արդեն բազմիցս նշված կոպտագույն սխալ էր, օրինակ, հանրապետության երբեմնի երկրորդ քաղաքի վերակոչումը թրքաբույր Գյումրի անվամբ, որը առանձին ծավալուն խոսակցության նյութ է: Եթե այդ պարագայում մի բան գաղափարական առումով գոնե հստակ էր, որ նախորդ անունը բոլոր դեպքերում պիտի փոխվի, ապա եղան դեպքեր էլ (դրանք համարենք փոքր սխալներ), երբ նոր անունների հաստատումը կատարվեց ի հաշիվ նախորդ այնպիսի անունների, որոնցից հրաժարումը որեւէ տեսակետից կարող է վիճելի համարվել: Անշուշտ ողջունելի էր նույն Գյումրու համայնքային ավագանու անցյալ թե նախանցյալ տարի կայացրած այն որոշումը, որով քաղաքի փողոցներից մեկը վերակոչվեց Վազգեն Սարգսյանի, մեկ ուրիշը Կարեն Դեմիրճյանի անվամբ: Սակայն որքանո՞վ էր խելամիտ ու հեռատես վերանվանման համար Լենինգրադյան եւ Քութաիսյան փողոցների ընտրությունը, այսինքն հենց այդ անունները քաղաքի քարտեզից ջնջելը: Համոզված ենք՝ հենց Կարեն Դեմիրճյանն ու Վազգեն Սարգսյանն իրենք նման հաշվեհարդարը «ոտաց վրա» կայացված որոշմանը չէին համաձայնի... Առավել եւս, որ այսօրվա Գյումրիում անվանակոչման կամ վերանվանման սպասող փողոցների պակաս չկա:

Մեկ այլ կարգի սխալ (մեր կարծիքով) կուզեինք նշել մայրաքաղաքից: Երեւանում կա Տիգրան Մեծի պողոտա, որտեղ գտնվող մետրոյի միակ կայարանը չի կրում նրա անունը, այլ կրում է «Զորավար Անդրանիկ» անունը: Եվ կա Զորավար Անդրանիկի փողոց քաղաքի մի բոլորովին այլ կողմում, որն իր տեղադրությամբ մետրոյի այս կայարանի հետ որեւէ կապ չունի եւ որտեղ մետրո չկա: Իսկ չէ՞ որ այս երեքն էլ վերջին շրջանի անվանում կամ վերանվանումներ են, եւ հետեւաբար կարելի էր խուսափել նման շիլաշփոթից: Պարզապես հարկավոր էր այդ ամենը նախապես մտածել եւ ոչ թե ամեն անգամ կայացնել մտքին եկած որոշումը: Ո՞վ չգիտի, որ մետրոպոլիտեն ունեցող բոլոր մեծ քաղաքներում էլ դրա կայարանների անունները նաեւ տեղանշման դեր ու գործառույթ ունեն: Եվ, ասենք, անծանոթ քաղաքում մեր ուզած տեղը գնալու համար մենք հաճախ կողմնորոշվում ենք հենց մետրոյի կայարաններով, դրանց անուններով: Այդպես է Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում, Թբիլիսիում, այլուր, ընդհանուր առմամբ այդպես է եւ Երեւանում. Հանրապետության հրապարակ, Մարշալ Բաղրամյան, Բարեկամություն, Նժդեհի հրապարակ, Չարբախ եւ այլն: Ժամանակին, երբ Հոկտեմբերյան պողոտան վերանվանվում էր, այնտեղ «Զորավար Անդրանիկ» կայարանն արդեն կար, եւ պողոտան էլ պետք էր կոչել նրա անվամբ: Ճիշտ է, Զորավարի անունով փողոց, եթե չենք սխալվում՝ քաղաքի նորակառույց բնակելի զանգվածներից մեկում, արդեն կար, բայց հանուն նշված համապատասխանության այդ մի ուղղումն անելն ավելի հեշտ էր, քան հարցն ավելի խճճելուց հետո: Շփոթը (ներառյալ «չլուսավորված» ուղեւորների հնարավոր սխալները) կատարյալ կլինի, եթե Զորավար Անդրանիկի ներկայիս այն մյուս փողոցում էլ մի գեդեցիկ օր մետրոյի կայարան բարձրանա (տա Աստված), եւ այդ կայարանն էլ կոչվի մեկ ուրիշ անունով... Իսկ ինչ մնում է հայոց մեծ արքայից արքայի անվան հավերժացմանը, դրան ստորեւ դեռ կանդրադառնանք:

Յուրաքանչյուր ժողովրդի, ազգի արժեքային համակարգը նրա հավաքական հոգեկան կերտվածքի, անցած պատմական ուղու, նրա մտավոր ու բարոյական նկարագրի անխաբ հայելի կարող է համարվել: Այդ համակարգը, արտահայտված մասնավորապես նշված տիպի եւ այլ անվանումներում, չի կարող պարփակված լինել միայն ազգային շրջանակներում: Մյուս կողմից, նախկին ԽՍՀՄ-ի տիպի վերազգային պետությունից ազգային պետության անցումը առիթ է՝ առավել չափով վերադառնալու ազգային ավիշ-ակունքներին, ազգային ինքնության հիմնարար եւ ուղենշային արժեքներին (տվյալ դեպքում՝ կարեւոր դեմքեր, իրադարձություններ, ամսաթվեր եւ այլն): Այս իմաստով ամենահաջող ընտրության օրինակ էր մայրաքաղաքի կենտրոնի կարեւորագույն զարկերակ հանդիսացող նախկին Լենինի պողոտայի վերակոչումը Մեսրոպ Մաշտոցի անունով: Այսպիսի անվանակոչությունները ինքնանպատակ չեն ու սոսկ երախտագիտության տուրք չեն մեր ազգային մեծություններին: Հավերժացնելով նրանց անունները, մենք դրանով հավերժացնում ենք նրանց գործը, նշում մեզ համար այդ գործի կարեւորությունը: Նման ուղենիշ-անունների առկայությունը սերունդների երթում նաեւ սնում է մեր ազգային ինքնաճանաչումն ու ազգային արժանապատվությունը: Անցած դարակեսին ծնվածների իմ սերնդի համար տասնամյակների երազանք է եղել, դիցուք, մայրաքաղաք Երեւանում երբեւէ ունենալ եւ քայլել Տիգրան Մեծի պողոտայով, որը պիտի լիներ լուսավոր ու լայնահուն, այդ մեծագույն արքայի անվանն ու գործին արժանի: Մեր պատկերացմամբ, դա կարող էր լինել, ասենք, Գլխավոր պողոտան՝ այն ավարտուն տեսքով, որպիսին ժամանակին ներկայացվում էր:

Դարերի խորքից մեզ ճանապարհ ցույց տվող անցյալի անմար լուսատուների թվում նաեւ հայոց թագավորների անուններ կան, որոնց ուղղել եւ ուղղելու ենք մեր հայացքները: Առավել եւս հիմա՝ հայոց նոր պետականության կառուցման այս պատմականորեն պատասխանատու ժամանակաշրջանում: Տիգրան Բ Մեծից բացի այսօր փողոց ու պողոտա ունենք Արտաշեսյանց, Բագրատունյաց, Վռամշապուհ արքայի անուններով, իսկ վերջերս Էրեբունիում իր մարտակառքով հավերժացավ քաղաքի հիմնադիր Արգիշտի արքան: Բայց թվում է՝ այս շարքում, եւ մեր արժեքային համակարգում ընդհանրապես, իր պատշաճ ու միայն իրեն պատկանող տեղը տակավին չի գտել մեր պատմության ճակատը պսակելու արժանի մի պայծառ անուն: Արժանավորների մեջ արժանավոր եւ երեւելիների մեջ երեւելի այդ մեծ անհատը Արտաշես Ա-ն է: Իր իսկ բնորոշմամբ՝ «Արտաշես արքա, Երվանդական, որդի Զարեհի, Բարի, Թագակիր»: Հելլենիստական իսկական ուժեղ, ինքնուրույն եւ ընդարձակ Մեծ Հայքի ստեղծողն ու հզոր տիրակալը... Որ աստարեզ իջնելով հայ ժողովրդի համար վճռական մի պատմական պահի, ոչ միայն քառակողմ նվաճումներով վերամիավորեց երկիրը՝ հասցնելով մեր ժողովրդի վաղնջական բնակության սահմաններին, այլեւ իր լայնածավալ բարենորոգումներով սրընթաց ներքին զարգացում ապահովեց մեր երկրի՝ թե քաղաքի եւ թե գյուղի համար: Որի օրոք «Մեր Հայոց աշխարհում անմշակ հող չմնաց, ոչ լեռնային եւ ոչ դաշտային», այնքան բազմամարդացել ու շենացել էր երկիրը... «Այսպիսով,- ինչպես դիպուկ բնութագրում է մեր օրերի երիտասարդ պատմաբան Գայանե Քոչարյանը,- Արտաշես Ա-ի «բոլոր առաքինական գործերից եւ բարեկարգություններից» (Մ. Խորենացի) հառնում է «համահայկական միասնության քաղաքականություն» վարող ողջամիտ քաղաքագետի, խոհեմ բարենորոգչի, հմուտ տնտեսագետի, ճարտար քաղաքաշինարարի, լայնախոհ պետական գործչի լուսավոր կերպարը: Երկհազարյուրամյա արքայատոհմ հիմնած, Հայաստանի քաղաքական անկախությունն ու տարածքային ամբողջականությունը վերականգնած Արտաշես Առաջինի գործունեությամբ կերտվեց հզոր պետական կառույց, զարգացան համազգային մշակույթն ու գիտությունը, տնտեսությունն ու հաղորդակցության (ցամաքային ու ջրային) ուղիները, ստեղծվեցին անհրաժեշտ նախապայմաններ Տիգրան Բ Մեծի միջազգային ասպարեզում ունենալիք նշանակալի դերի եւ, որ ամենակարեւորն է, հայ պետականության գոյատեւման համար»...

Դառնալով տեղանվանումների մասնավոր խնդրին, շատ կցանկանայինք Երեւանի սրտում տեսնել մի հրապարակ կամ կառուցվող Հյուսիսային պողոտայի նման մի հասված այս մեծագործ արքայի անունով, այնտեղ՝ Արտաշես արքայի ներկայանալի արձանը՝ հեծած «ի Սեաւն գեղեցիկ», իր արծվենի եւ իմաստուն հայացքը՝ Հայոց չորս կողմերին: Մեկ էլ՝ որ Հայաստանի այսօրվա ընտրվող իշխանապետները պաշտոնավարելիս Ար. Գրքից բացի երդվեին նաեւ մեր օրինակելի թագավորների հիշատակի առջեւ:

ԳԵՂԱՄ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Լեռնային Ղարաբաղ՝ Սեւ ծովի արեւելյան ափերին

Աբխազիա. պատերազմից տասը տարի անց

Ընթրիքին աբխազուհի Սլեման ինձ հիշեցրեց Գագրա-Սուխում ճանապարհին առավոտյան կարդացած նախադասությունը կամրջի ճակատին. «Լեռնականներ, մեր փրկությունը հավաքական ուժի մեջ է»:

– Գիտե՞ս ում էին կռվում չեչենները, կարաչայները, Շամիլ Բասաեւի ջոկատը, մյուսները,– պատմում է թմբլիկ տանտիկինը:

– Իսկ հայե՞րը,– հարցրեցի:

Ինքնահռչակ Աբխազիայում օգոստոսին գրեթե անհնար է հանգստյան տներում, առողջարաններում գիշերելու տեղ գտնել: Հանրապետության բնակիչները հանգստացողներին տեղավորում են սեփական բնակարաններում, մի լավ կերակրում, դրա դիմաց օրական պահանջում ընդամենը 5-6 դոլար:

– Այստեղ բնակվող հայերի հայրենիքը Աբխազիան է: Լսե՞լ ես Բաղրամյանի անվան գումարտակի մասին,– ժպտաց Սլեման:

Գլխով արեցի:

Օգոստոսի 14-ին Աբխազիայում հանգստյան օր էր. ուղիղ տասը տարի առաջ վրացական «Մխեդրիոնի» Գալիի, Օչամչիրի եւ Գուլրիփշի շրջաններից ներխուժեց հանրապետություն, գրավեց մայրաքաղաք Սուխումի արեւելյան մասը, վեց օր անց՝ ողջ քաղաքը: Հետխորհրդային ցանկացած հակամարտության գոտում, թերեւս բացի Չեչնիայից, պատերազմի վերքերն այնպես ակնհայտ չեն երեւում, ինչպես Աբխազիայում: Վրաց զինվորականները եւ ավազակախմբերը այրել-ավերել են այն ամենը, ինչ աբխազական է, հայկական, ռուսական՝ դպրոցները, թանգարանները, վարչական շենքերը, թատրոնները: Հովհաննես Թումանյանի կիսանդրու վրա, որը տեղադրված է հայկական դպրոցի առջեւ, վրաց անպարտելի բանակի մարտիկներն արձակել են 48 փամփուշտ: Կարճ ժամանակ անց, երբ վրացիներն ամոթալի պարտություն կրեցին, իսկ «թատրոնի» Շեւարդնաձեն Սուխումում հազիվ փրկվեց գերվելուց, աբխազական ուժերը այրեցին-ավերեցին վրացական շենքերը, թատրոնները, թանգարանները: 1993 թ. օգոստոսի 30-ին Աբխազիան ամբողջությամբ ազատագրվեց, երկու կողմերի զոհերի թիվը հաշվվում է մոտ ութ հազար:

Աբխազիա այցելողներին հմայում են մերձարեւադարձային փարթամ բնությունը, լեռնային Ռիցա լիճը, Սեւ ծովը, ծովափը, ծովի ալիքները... Ոչ ոք ուշադրություն չի դարձնում պատերազմի վերքերին: Սուխումը, Գագրան, մյուս բնավայրերը հրաշալի վայր են բնությունը հասկացողների համար: Աբխազիայում, ի տարբերություն Վրաստանի, ավելի ճիշտ՝ Թբիլիսիի վերահսկողության տակ գտնվող շրջանների, լիովին անվտանգ է: Կարելի է գիշերը քայլել մայրաքաղաքի փողոցներով, արեւածագը դիմավորել ծովի ավազներին: Ինքնահռչակ այս հանրապետությունում, ի տարբերություն Թբիլիսիի, զբոսաշրջիկներին չեն թալանում, դիվանագետներին չեն առեւանգում, մարդկանց չեն սպանում: Այստեղ կյանքն ավելի վատ չէ, քան Շեւարդնաձեի Վրաստանում:

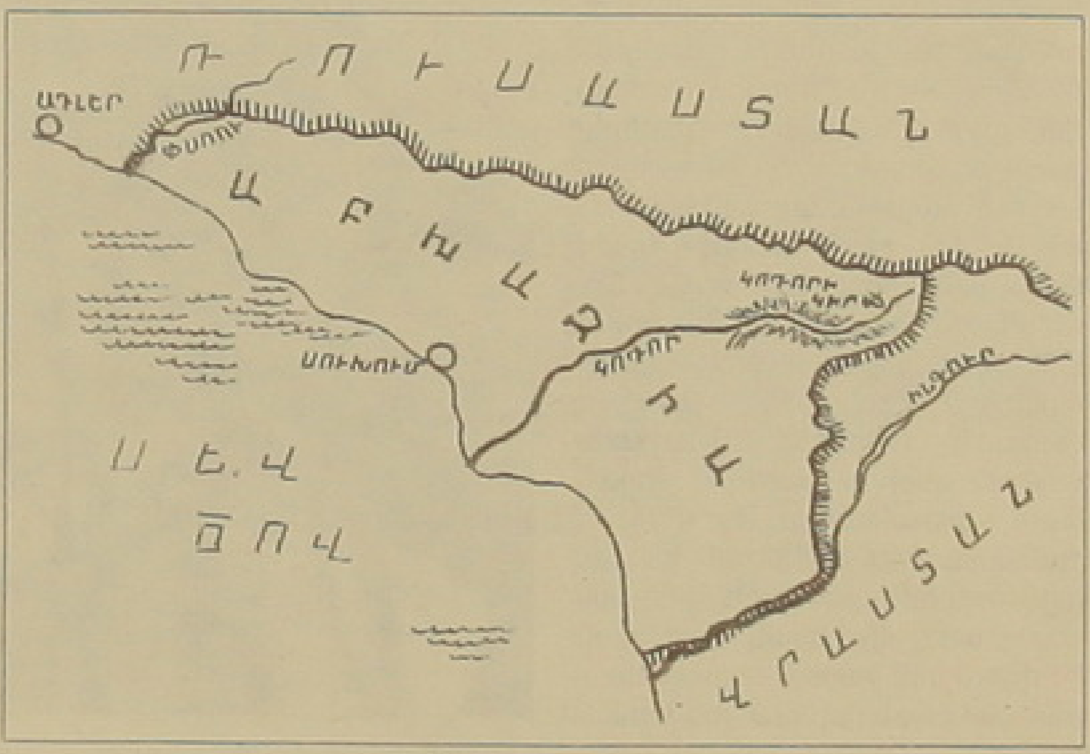

Լեռնային Ղարաբաղը եւ Աբխազիան

Միջազգային հանրության եւ որեւէ երկրի կողմից չճանաչված Լեռնային Ղարաբաղը եւ Աբխազիան ունեն մի շարք նմանություններ: Ինքնահռչակ երկու հանրապետություններն էլ փայլուն եւ ուսանելի հաղթանակներ են տարել համապատասխանաբար Ադրբեջանի, Վրաստանի նկատմամբ, եւ Ղարաբաղը, եւ Աբխազիան առաջինն են ենթարկվել թշնամու ագրեսիային. ադրբեջանցիներն ու վրացիները «կարգուկանոն» հաստատելու պատճառաբանությամբ ներխուժել են Ղարաբաղ եւ Աբխազիա: Ովքեր վերջին մեկ տարում եղել են ԼՂՀ-ում, Ադրբեջանում, Աբխազիայում, Վրաստանում, ինչպես տողերիս հեղինակը, կարող են վստահեցնել, որ ինքնահռչակ հանրապետություններում կյանքի պայմաններն ավելի վատ չեն, քան Ադրբեջանում եւ Վրաստանում, մարդու իրավունքների ոտնահարումների դեպքերն ավելի սակավ են, քան «կայսրության» տարածքում: Նախագահ Արկադի Ղուկասյանի ընտրությունը շատ ավելի ժողովրդավարական էր, քան Հեյդար Ալիեւինը: Այսպես կարելի է շարունակել, թեկուզ ինքդ քեզ համոզելու, որ այլեւս անթույլատրելի է Ստեփանակերտի եւ Սուխումի ենթակայությունը համապատասխանաբար Բաքվին եւ Թբիլիսիին:

Քիչ չեն նաեւ ինքնահռչակ երկու հանրապետությունների տարբերությունները: Օրինակ, ԼՂՀ-ի անվտանգության երաշխավորը Հայաստանն է, Աբխազիայինը՝ Ռուսաստանը: Աբխազիան տարածքով եւ բնակչությամբ գրեթե կրկնակի մեծ է ԼՂՀ-ից: Աբխազիան բազմազգ է (բնակչության մոտ 25 տոկոսը՝ աբխազներ, 20 տոկոսը՝ հայեր, 20 տոկոսը՝ ռուսներ, 15 տոկոսը՝ մեգրելներ), ԼՂՀ-ն միատարր է, Աբխազիան իր երաշխավորի հետ ունի վարչական սահմաններ, ԼՂՀ-ն՝ չունի (բայց ծեւավորել է):

Այս նմանությունների եւ տարբերությունների հետ Աբխազիան ԼՂՀ-ի նկատմամբ ունի մեկ էական առավելություն: Խոսքն անվտանգության մասին է: Վրաց-աբխազական սահմանն անցնում է Ինգուր գետով եւ լեռնային Սվանեթիայով, Աբխազիան Ռուսաստանի հետ ունի շուրջ 300 կմ-անոց ընդհանուր սահման եւ ամենակարեւորը՝ ելք դեպի Սեւ ծով: Լեռնային Ղարաբաղն անկլավի «փայլուն» օրինակ է:

Կոդորի կիրճը

Այս կիրճը՝ համանուն գետի վերին հոսանքներում, վարչականորեն Աբխազիայի միակ տարածքն է, որը վերահսկում է Թբիլիսին: Նախապես նշեմ, որ իմ այցելությունը Կոդոր աբխազ իշխանությունները որակեցին «ոչ ցանկալի»՝ անվտանգության նկատառումով: Փոխարենը հնարավորություն ստեղծվեց զրուցելու զինվորական մի պաշտոնյայի հետ, որը «կռվել է Կոդորում, լավ գիտի տեղանքը եւ կարող է պատասխանել ամեն մի հարցի»:

«Կիրճի վերին շրջանը, այսպես կոչված աբխազական Սվանեթիան, մեր կողմից չի վերահսկվում, բայց մինչեւ վերջերս չէր վերահսկվում նաեւ Թբիլիսիի կողմից: Դա մի ապստամբ տարածք է, ընդամենը հինգ գյուղ, սվաններն ուզում էին ինքնավարություն հաստատել: 1993 թ. սեպտեմբերի 30-ին, երբ վրաց օկուպացիոն զորքերը դուրս շպրտվեցին Աբխազիայից, մեր եւ սվանների միջեւ «կնքվեց» ջենտլմենական պայմանագիր՝ մենք ձեզ չենք անհանգստացնում, դուք էլ մեզ մի անհանգստացրեք: Ցավոք, սվանները չկատարեցին չգրված պայմանագիրը եւ տեղ տվեցին վրաց ավազակախմբին, միջազգային ահաբեկիչներին Ռուսլան Գելաեւի գլխավորությամբ», ասաց զինվորականը:

Կոդորում իրավիճակը լարվեց անցյալ տարվա հոկտեմբերին: Զինվորականն ասում է, որ պաշտոնական Սուխումը նախօրոք տեղյակ էր չեչեն զինյալների՝ Պանկիսից Կոդոր հաճախակի այցելություններին, սակայն չտեսնելու էր տալիս՝ հաշվի առնելով, որ «չեչեն կամավորները մասնակցել էին Աբխազիայի ազատագրական պատերազմին»: Հոկտեմբերի 7-ին Գելաեւի ավազակախումբը հարձակվեց հայկական Նաա գյուղի վրա, սպանվեցին 14 հայեր: «2001 թ. աշնանային դեպքերը մեկ անգամ եւս հաստատեցին, որ Վրաստանն աջակցում է միջազգային ահաբեկչությանը: Պաշտոնական Թբիլիսին եւ միջազգային ահաբեկիչները գործակցության մեջ են: Շեւարդնաձեն Գելաեւին համարում է բարձրագույն կրթությամբ անձնավորություն», ասաց զինվորականը:

Ռուս-աբխազական սահմանը

Աբխազիան Ռուսաստանից բաժանվում է Փսոու գետով եւ Կովկասյան լեռներով: Թմբլիկ Սլեման խորհուրդ տվեց Հայաստան մեկնել հենց Փսոուի կամրջով, որի ձախ ափին ինքնահռչակ հանրապետության սահմանապահներն են, աջ ափին՝ ռուսները: Սահման ասվածը խիստ հարաբերական է, ժամանակավրեպ: Աբխազիան կարծես Ռուսաստանի շարունակությունն է, մարդիկ խոսում են առավելապես ռուսերեն, խանութներում ռուսական ապրանքներ են, դրամական միավորը ռուսական ռուբլին է: Աբխազիայից Հայաստան հասնելու մյուս, ավելի կարճ ճանապարհն անցնում է Ինգուր գետի կամրջով: Արկածների սիրահարները նախընտրում են այս ուղին:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Սուխում-Երեւան

ՀԱԿԻՐՃ

Թուրքիան կարեւորում է Վրաստանի անվտանգությունը

Թուրքիայի ԱԳՆ-ն տարածել է հաղորդագրություն, որով Անկարան իր մտահոգությունն է հայտնում օգոստոսի 23-ին Ռուսաստանի կողմից Վրաստանի ռմբահարման հետեւանքով հնարավոր ապակայունացմամբ ոչ միայն Վրաստանում, այլեւ տարածաշրջանում: «Խորը ցավով տեղեկացել ենք, որ ռմբահարման հետեւանքով շատ վրացիներ են սպանվել: Թուրքիան շատ մեծ կարեւորություն է տալիս Վրաստանի կայունությանը եւ անվտանգությանը: Յուրաքանչյուր ոք գիտի, որ Կովկասի կայունությունը եւ բարօրությունը Թուրքիայի համար շատ կարեւոր են», ասվում է հայտարարության մեջ: Մեր կողմից հավելենք, որ Պանկիսի կիրճի ռմբահարումից առավելագույնը երեք մարդ է զոհվել:

Ալի Աքբար Վելայաթին ձեռնամուխ է եղել Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների կարգավորմանը

BBC-ն, հղում անելով Իրանի որոշ ԶԼՄ-ների հրապարակումներին, հաղորդում է, որ Իրանի պահպանողական թեւը որոշում է ընդունել ԱՄՆ-ի հետ հարաբերությունները կարգավորելու նպատակով բանակցություններ սկսել ամերիկյան վարչակազմի հետ: Մասնավորապես, իրանական «Էմրուզ» թերթի ինտերնետային էջում նշվում է, որ կրոնապետ Ալի Խամենեիի միջազգային հարցերով խորհրդական, Իրանի նախկին արտգործնախարար Ալի Աքբար Վելայաթին եւ իր ժամանակվա փոխարտգործնախարար Աբբաս Մալեքին ԱՄՆ-ում ստեղծել են ներկայացուցչություն, որի միջոցով պետք է իրականացվեն Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունները կարգավորելու խնդիրները: «Էմրուզը», վկայակոչելով ՄԱԿ-ում Իրանի նոր դեսպան Ջավադ Զարիֆին, հաղորդում է, թե վերջինս ուշադրության կենտրոնում է պահելու Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների լոբբինգը:

Անգլո-ամերիկյան օդուժը դարձյալ ռմբակոծել է Իրաքը

Իրաքի հյուսիսում եւ հարավում՝ Պարսից ծոցի 1991 թ. պատերազմից հետո ստեղծված թռիչքազերծ գոտիներում երեքշաբթի օրը անգլո-ամերիկյան ռազմօդանավերը ռմբակոծել են Իրաքի հակաօդային պաշտպանության օբյեկտներ: Այդ մասին Ռոյթեր գործակալության թղթակցին հայտնել է Պենտագոնի ներկայացուցիչը: Նրա խոսքերով, թռիչքազերծ գոտիներում պարեկող բրիտանա-ամերիկյան օդանավերն Իրաքի հյուսիսում հարվածել են ռադարային կայանքի, հարավում՝ հրամանատարական կետի:

ԱՄՆ ռազմական գերատեսչության տվյալներով, սրանք վերջին մեկ շաբաթվա ընթացքում դաշնակիցների օդուժի արդեն 6-րդ եւ 7-րդ գրոհներն էին: Ավելի վաղ՝ երկուշաբթի օրը, բրիտանա-ամերիկյան օդուժը Իրաքի հարավում հարվածել էր իրաքյան ռադարի: Իրաքցիները պնդում են, թե իրականում թիրախը քաղաքացիական օբյեկտ է եղել:

«Լիբերասիոն» թերթի տվյալներով, ընթացիկ տարում ԱՄՆ-ը եւ Մեծ Բրիտանիան ընդհանուր առմամբ 32 օդային հարձակում են կատարել Իրաքի երկու թռիչքազերծ գոտիներում, պատճառաբանելով, թե այդպիսով պաշտպանում են հյուսիսում իրաքցի քրդերին, հարավում՝ շիա մահմեդականներին: Բաղդադի իշխանությունները հրաժարվում են ճանաչել այդ ազգային փոքրամասնություններին:

Հրեա ռաբբունապետը դատապարտել է Իսրայելի քաղաքականությունը

Մեծ Բրիտանիայի ուղղափառ եւ ազատական հրեաների ռաբբունապետ Ջոնաթան Սաքսը Լոնդոնի «Գարդիան» թերթին տված հարցազրույցում առաջին անգամ հրապարակայնորեն արտահայտվել է արաբ-իսրայելական հակամարտության առնչությամբ: Բրիտանացի հրեաների հոգեւոր առաջնորդը մասնավորապես պնդում է, թե Իսրայելի քաղաքականությունն «անհամատեղելի» է հրեականության ամենասուրբ ու նվիրական գաղափարների հետ: Ռաբբունապետի կարծիքով, պաղեստինցիների նկատմամբ Իսրայելի վարած քաղաքականությունը «վարկաբեկում» է հրեական մշակույթը:

Ջոնաթան Սաքսը Մեծ Բրիտանիայի 280 հազար հրեաների ռաբբունապետն է 1991 թվականից: Նա կանոնավորապես մասնակցում է BBC-ի «Օրվա խոհեր» հաղորդաշարին, խմբագրականներ է գրում եւ մեծ հեղինակություն է վայելում հայրենակիցների շրջանում: Փարիզի «Լիբերասիոն» թերթը տեղեկացնում է, որ Սաքսն անցյալում անվերապահորեն պաշտպանել է Իսրայելին, տարիներ շարունակ կապ է ունեցել նախկին վարչապետ Իցհակ Ռաբինի հետ:

Դիտորդների կարծիքով, Սաքսի հայտարարությունը «զայրույթի ալիք» կառաջացնի հրեաների միջավայրում: 1967 թվականից ի վեր Սաքսը չի թաքցնում, որ ինքը կողմ է պաղեստինյան գրավյալ տարածքների վերադարձմանը:

Ջոնաթան Սաքսի հարցազրույցը համընկավ Լոնդոնում նրա «Տարբերության արժանապատվությունը. ինչպես խուսափել քաղաքակրթությունների բախումից» գրքի հրատարակմանը: Ըստ «Լիբերասիոնի», նոր գրքում Սաքսը բոլոր մշակույթների ներկայացուցիչներին հորդորում է փոխել հայեցակարգը, որպեսզի մարդկությունը կարողանա գոյատեւել 21-րդ դարում: Հարկավոր է գտնել համակեցության նոր ձեւ: «Այսօր մենք ապրում ենք հստակորեն սահմանագծված հասարակություններում եւ այնպիսի աշխարհում, որտեղ ամեն ինչ ազդում է մնացյալ բաների վրա», ընդգծում է ռաբբունապետը:

Կամբոջայում գտել են Բուդդայի 27 ոսկե արձանիկ

Հարավարեւելյան Ասիայի բուդդայական երկրներից մեկում՝ Կամբոջայում բանվորները Քունգլիում հողային եւ շինարարական աշխատանքներ կատարելիս գտել են Բուդդայի 27 ոսկե արձանիկ: Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում էր, որ գանձը հայտնաբերվել է 1970-ական թթ. սկզբներին կարմիր քմերների ավերած բուդդայական տաճարի վերականգնման ընթացքում: Արձանիկները մեծ չեն. յուրաքանչյուրի քաշը մինչեւ կես կիլոգրամ է: Հաղորդվում է նաեւ, որ կամբոջացի ոստիկանները պաշտպանական շղթա են կազմել տաճարի շուրջը, որպեսզի ելուզակները չփորձեն կողոպտել հայտնաբերված գանձը:

Պ. Ռ.

ՆԿԱՐՉԻ ՏՈՒՆ

Տաք գույների շնչառություն

Կարեն Սմբատյանի ստեղծագործությունների անհատական ցուցահանդեսը

Երեկ Նկարչի տանը բացվեց Կարեն Սմբատյանի ստեղծագործությունների անհատական ցուցահանդեսը: Արդի հայ կերպարվեստում իր անհատականությամբ, աշխարհն իրեն հատուկ գունային ընկալումներով կտավին հանձնելու ուրույն տաղանդով վաղուց արդեն իր տեղը նվաճած գեղանկարիչ Կարեն Սմբատյանը երեկ արվեստասեր հանրությանը ներկայացավ իր վերջին տարիների աշխատանքներով: Ցուցահանդեսն ամբողջության մեջ լուսավոր տարածություն էր, ուր նկարները գունային շռայլությամբ տաք ընկալում էին հաղորդել ընդարձակ ցուցասրահին: Սմբատյան նկարչի ձեռագրի աներկրնելիությունն ակնհայտ է. պատկերների՝ երբեմն իրականությունից վերացարկումը, իրերի ու երեւույթների սմբատյանական մեկնաբանությունները խիստ ինքնատիպ լուծումներով են աչքի ընկնում: Նրա կտավների վառ կարմիրը,

Տեր Ֆիդայինը

կապույտը, կանաչն ու դեղինն ուժեղացնում են նկարների ներքին տրամադրությունը, ինչն անմիջականորեն փոխանցվում է դիտողին: Ինքը՝ նկարիչը, աշխարհը տեսնում է հույզերի դրական պրիզմայի միջով՝ լավատեսություն հաղորդելով ստեղծագործություններին: Իր ներաշխարհային խորհրդավորությունը դրսեւորում է պարզ արտահայտչամիջոցներով՝ հասնելով, սակայն, պատկերի խորհրդավորության՝ երբեմն անսովոր ձեւերի մեջ: Դրանք հաճախ այնքան են անմիջական, որ հասնում են մանկական երեւակայության բերկրության, որ ավելի քան անպաճույճ են:

Մի առիթով Վարուժան Վարդանյանը Կարեն Սմբատյանի մասին գրել է. «Նրա արվեստը մեկուսի երեւույթ է հայկական նկարչության մեջ եւ չունի իր նախորդը մեր կերպարվեստի անցյալում եւ ոչ զուգահեռն այսօր: Կ. Սմբատյանը խիստ ժամանակակից նկարիչ է՝ իր տեսակով նեոֆովիստ, որն իր արվեստում սինթեզում է ֆրանսիացի հռչակավոր վարպետների արվեստը, հայկական մանրանկարչությունը, Սարյանի արվեստի իմաստությունը եւ բնապաշտությունը՝ իր լավագույն կտավներով վստահորեն կանգնելով եվրոպացի եւ հայ վրձնի իր մեծ եղբայրների կողքին»:

Բազմիցս ցուցահանդեսներ ունեցած արվեստագետի ստեղծագործությունները ճանաչում ու գնահատանք են վայելում ոչ միայն հայրենիքում, այլեւ արտերկրում:

Շարունակելով հայ կերպարվեստի ավանդույթները՝ Կ. Սմբատյանն արդիականության նոր շունչ է բերում, նոր ձեւեր, նոր պատկերներ: Նրա գույներն ու «հյութեղ վրձնահարվածները» նմանեցրել են Մատիսին, Կանդինսկուն: «Նրա նկարները երբեմն հիշեցնում են Պիկասոյին եւ Միրոյին, սակայն Սմբատյանի նկարները միանգամայն ինքնատիպ ու բացառիկ են», գրում է Մյունխենի «Զյուդդոյչե ցայտունգ» թերթը:

Այսօր նկարչի տան ցուցասրահն անսովոր մարդաշատ էր (պետական այրեր, մշակույթի գործիչներ, արվեստագետներ, հյուրեր), աշխույժ ու աղմկոտ, եւ տոնական էր մթնոլորտը, որին ջերմություն հաղորդել էին ցուցադրված 60-ից ավելի՝ տաք գույներով սմբատյանական ներաշխարհի դրսեւորումները (դիմանկարներ, նատյուրմորտներ, բնանկարներ եւ այլն):

Բացման խոսքով հանդես եկավ նկարիչների միության նախագահ Կարեն Աղամյանը, արվեստաբան, ժողովրդական արվեստի թանգարանի տնօրեն Սարո Սարուխանյանը, Ազատամարտիկների միության նախագահ Համլետ Հովսեփյանը, որը շնորհավորեց եւ միության պատվավոր անդամի տոմս հանձնեց Կարեն Սմբատյանին:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԳԼԵՆԴԵՅԼ

Պրոֆեսորի կոչում Օշին Քեշիշյանին

Գլենդեյլի համայնքային քոլեջի նախագահության որոշումով գործակից պրոֆեսորի (Associate Professor) կոչում է շնորհվել «Արմինյն օբզերվր» անգլիատառ շաբաթաթերթի տնօրեն եւ խմբագիր, քոլեջի բազմամյա խորհրդական եւ դասախոս, հասարակական գործիչ եւ գրականության պատմության մասնագետ Օշին Քեշիշյանին, հաղորդում է ՌԱԿ Արեւմտյան Ամերիկայի պաշտոնաթերթ «Նոր օրը»:

Քեշիշյանը Կալիֆոռնիայում հաստատվել է 1956-ին: Բարձրագույն ուսումը ստացել է տեղի համալսարաններում եւ զինվորական ծառայությունից հետո ստանձնել «Նոր օր» եռօրյայի խմբագրությունը՝ 1968–70 թթ.: Այնուհետեւ հիմնել է իր անգլիատառ թերթը՝ «Արմինյն օբզերվրը»: Հրավիրվել է աշխարհի տարբեր համալսարաններ՝ գիտաժողովների մասնակցելու եւ դասախոսելու հայ մշակույթի եւ գրականության վերաբերյալ նյութերի շուրջ: Անդամ է ԹՄ միության Մ. Նահանգների եւ Կանադայի կենտրոնական վարչության:

Վերջին 18 տարիներին դասախոսել է Գլենդեյլի համայնքային քոլեջում, նախ որպես հայոց լեզվի եւ գրականության դասախոս, ապա որպես ուսանողական հարցերի խորհրդական, մի պաշտոն, որը նվիրում եւ համբերատար մոտեցում է պահանջում:

«Ազգը» անկեղծորեն շնորհավորում է բազմավաստակ մտավորականին՝ մաղթելով կենսունակություն եւ երկարամյա դասախոսություն:

Հ. Ծ.

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Կարեկցանքն է նրա էության եւ պոեզիայի հիմքը

Հոգեբան, բանաստեղծուհի Սոնա Վանը 25 տարի է, ինչ ԱՄՆ-ում է ապրում եւ հաճախ Հայաստան է գալիս: Այժմ նա կրկին հայրենիքում է:

– Շուտով լույս կտեսնի ձեր բանաստեղծությունների երկրորդ ժողովածուն: Ի՞նչ է ձեզ համար բանաստեղծությունը, եւ ի՞նչն եք կարեւորում արվեստում:

– Բոլոր արվեստների հիմքում ընկած է հայտնագործություն անելու կիրքը: Կիրք, որը վերանայել է տալիս վտանգի եւ ապահովության ծանոթ սահմանները: Կարեւոր է նաեւ գայթակղվելու կարողությունը, քանի որ միայն գայթակղվողն է ծնունդ բերում նոր տեսադաշտ: Վտանգի եւ գայթակղության հետ խաղալու ընթացքում են ծնվում արվեստի ամենաարժեքավոր գործերը: Բանաստեղծությունը բառի եւ տեսիլքի տոհմային պրոցեսն է, որի ընթացքում նրանք նույնանում են: Այսինքն՝ բառը գտնում է պահի մեջ իր ամենաօպտիմալ արժեքը: Յուրաքանչյուր նոր գործ փոքրիկ դրվագ է մեծ կտավի վրա, որ խճանկար-դիմանկար է ընթացքի մեջ: Ժառանգված գենի, ծնունդբերողի եսի եւ հարափոփոխ տեսիլքի շարժվող տեսանկարն է յուրաքանչյուր նոր գործ: Իմ բանաստեղծություններում ես նախընտրում եմ օգտագործել փոքր, անշուք բառեր, մի տեսակ կարեկցանք եմ զգում այն բառերի նկատմամբ, որոնք բանաստեղծական չեն համարվում:

– Հայրենիք հաճախ եք այցելում, բայց առաջին անգամ է, որ ձեր սեփական տանն եք ապրում: Ինչպիսի՞ զգացում ունեք, իրերը ի՞նչ սկզբունքով եք ընտրում:

– Նույն կարեկցանքով, ինչպես բառերը: Սիրում եմ գնել օգտագործված իրեր, իրեր, որոնք լքվել են կամ կորցրել իրենց տերերին, որոնց համար այլեւս ոչ ոք հոգ չի տանում: Երեւի իմ մեջ խոսում է մայրականը, փրկարարի բնազդը: Ես ուզում եմ այդ իրերը տուն բերել, խնամել, նոր շնչառություն հաղորդել դրանց: Սիրում եմ կենսագրություն ու պատմություն ունեցողներ, իրեր: Նրանք ասելու, պատմելու բան ունեն: Կարեւորը ջերմությունն է, եւ այն, որ տունը նման լինի իր տիրոջը, դառնա նրա դիմանկարի շարունակությունը: Ընտրում եմ միայն այն նկարները, որոնք առաջին հայացքից ինձ մի բան են ասում կամ հիշեցնում ծանոթ հոտ, մթնոլորտ:

– Հոգեւոր արժեքների այս խառնային ժամանակներում ինչպե՞ս եք գնահատում արվեստի լավ գործը:

– Արվեստագետը կյանքին եւ այս կյանքում ֆիզիկական ու հոգեւոր ներկայությանը սիրահարված մարդ է, որքան էլ որ նա չընդունի այդ: Արվեստը կյանքի եւ այդ սիրահարվածության մասին է: Հոգեպես չխախտված արվեստագետը պատրաստ չէ կյանքի քիրուրգիական զոհաբերության: Արվեստների հիմքում ընկած է մահվան վախը: Այդ վախն է, որ ստիպում է հորինել փրկության ճանապարհ, թաքնվելու տեղ, անմահության արահետ՝ արվեստի լավ գործ: Արվեստը սեփական անմահությունը համընդհանուրի հետ կիսելու, կարեկցանքի ու մխիթարության մասին է: Արվեստագետը արարում է ենթագիտակցաբար, սեփական փրկության համար:

– Քաղաքական գործիչների եւ արվեստագետների գործունեության հիմքում զուգահեռներ տեսնո՞ւմ եք:

– Քաղաքական գործիչ լինելը, ցավոք, մեր օրերում ենթադրում է պաշտոն, աթոռ, ուժ, իր եսը հաստատելու միջոց: Արվեստագետին հետաքրքրում է արարման ընթացքը, գործչին՝ վերջնակետը, փառքը, ուժը: Լավագույն գործիչն այդ ուժը ճիշտ, հանուն ժողովրդի շահերի օգտագործող գործիչն է, տեսակ, որը նախամարդու պոչի պես անվերջ հետ է աճում:

– Ասում են, արվեստի հիմքում ընկած է փրկության որոնումը, հետեւաբար եւ Աստված: Ինչպիսի՞ն է ձեր Աստվածը:

– Հավատում եմ արարչագործությանը, Աստծուն եւ նրա կերպարի էվոլյուցիային՝ մեր ուղեղներում: Հավատում եմ, որ ոչնչից մի բան կարելի է արարել: Արվեստը եւս այդպիսի հրաշք է: Այն, ինչից ստեղծվել է այս ամենը՝ Աստված եմ կոչում: Ես նրա մասն եմ, քանի որ նա ուրիշ հումք չունի: Ես անկատար եմ առանց նրա, եւ նա էլ առանց ինձ է անկատար: Մենք փոխադարձաբար անվերջ արարում ենք իրար: Այնքան արագ է պտտվում արարման այդ օղակը, որ դժվարանում եմ երբեմն մասնանշել, թե որտեղ է վերջանում նա, եւ սկսվում՝ ես ու տիեզերքը: Եվ ինչո՞ւ մասնանշել: Ինչո՞ւ պարզապես չընդունել, հավատալ՝ առանց վերծանելու, առանց անուն դնելու, առանց «իզմ» ու «ություն» դարձնելու: Ինձ թվում է, թե Աստված վերեւից դիտում է կրոնները եւ ծիծաղում, կամ վիրավորվում: Յուրաքանչյուր անհատ յուրովի իր սեփական փորձով է ընկալում ու ճանաչում Աստծուն:

Իր Աստծուն: Իր ուզած անունով էլ թող կոչի իր մտքում՝ Բուդդա, Քրիստոս, Եհովա, Ալլահ: Ես հասկանում եմ առաջին քրիստոնյային, առաջին եհովականին, առաջին ալլահականին, բուդդայականին: Սա նրանց ընտրած Աստվածն էր եւ նրանք ազատ էին կոչելու նրան իրենց ուզած ձեւով: Ես չեմ հավատում երկրորդներին ու երրորդներին, ականներին, խմբակային հավատին, ինչպես չեմ հավատում առաջին իսկական խմբակային սիրուն: Իմ կարծիքով, լավ հոգեւորականը մեր օրերում այն հոգեւորականն է, որը բարձր է կանգնած այս ամենից: Իսկ մենք բոլոր ժամանակներում ունեցել ենք եւ ունենք այդպիսի հոգեւորականներ: Եվ փառք Աստծուն դրա համար:

ԱՆԻ ԱՐՍԱՆՅԱՆ

Մեծ թատրոնը փոխում է ավանդույթը

Մոսկվայի հանրահայտ Մեծ թատրոնի աշխատակազմի հավաքի ժամանակ գլխավոր տնօրեն Անատոլի Իքսանովը հայտարարել է, որ ընթացիկ տարում թատերաշրջանը սկսվելու է ոչ թե սովորականի պես սեպտեմբերի 1-ին, այլ 8-ին: Բացի դրանից, ավանդական «Իվան Սուսանին» օպերայի փոխարեն այս անգամ թատերաշրջանը կբացվի Ջակոմո Պուչինիի «Տուրանդոտի» պրեմիերայով: ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ Մեծ թատրոնում «Տուրանդոտի» բեմադրությունն իրականացրել են թատրոնի գլխավոր երաժշտական ղեկավար, դիրիժոր Ալեքսանդր Վեդեռնիկովը, օպերային ռեժիսոր Ֆրանչեսկա Զամբելլոն եւ բեմանկարիչ Գեորգի Ցիպինը:

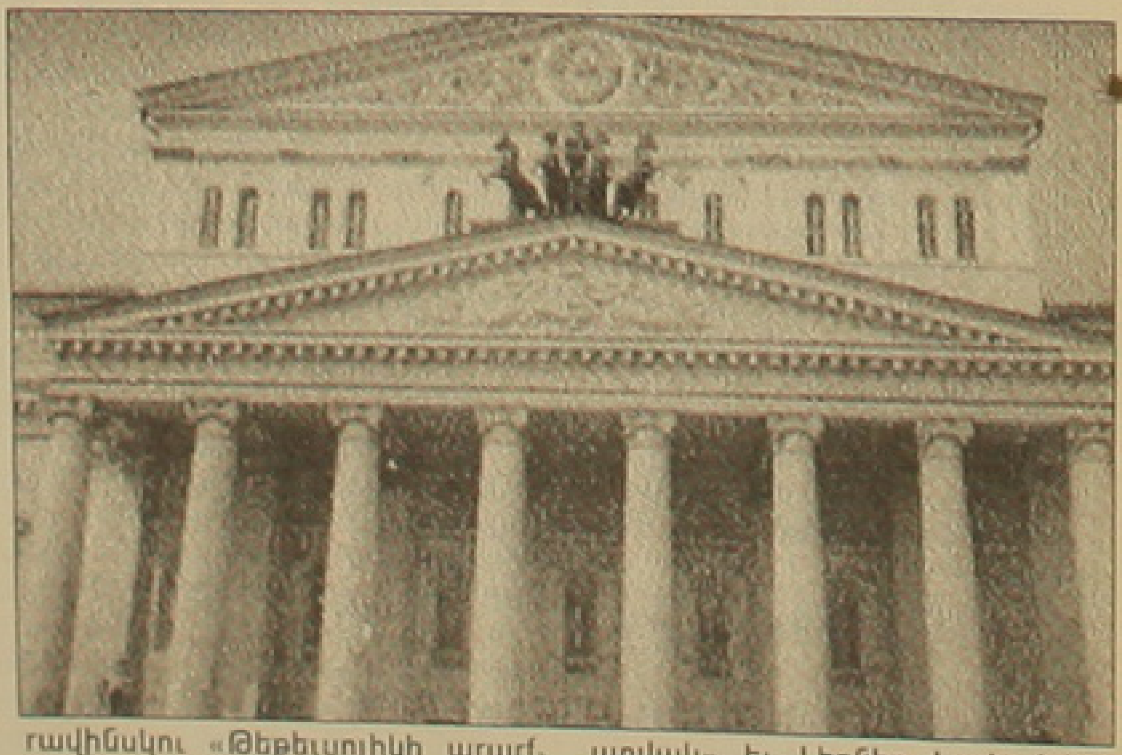

Բացի «Տուրանդոտից», նոր թատերաշրջանում կլինեն [illegible] պրեմիերաներ եւս: Դրանք [illegible] Ռիմսկի-Կորսակովի «Ձյունանուշիկ», Ստրավինսկու «Թեթեւսոլիկի արարքները» օպերաները, Ռոլան Պտիի «Փարիզի Աստվածամոր տաճարը», Ալեքսեյ Ռատմանսկու «Պայծառ առվակ» եւ Լեոնիդ Լավրովսկու բեմադրած «Ռոմեո եւ Ջուլիետ» բալետները:

Պ. Ե.

Մարզական

Ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ Օսկար Լոպեսն անվանել է այն ֆուտբոլիստներին, որոնք կնախապատրաստվեն սեպտեմբերի 7-ին Երեւանում Ուկրաինայի հավաքականի հետ կայանալիք Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցախաղին: Սեպտեմբերի 3-ից սկսվող ուսումնամարզական հավաքին Լոպեսը

Օսկար Լոպեսն անվանում է հավաքականի կազմը

հրավիրել է 22 ֆուտբոլիստի. դարպասապահներ Ռոման Բերեզովսկի («Դինամո» Մոսկվա), Արմեն Համբարձումյան («Մարեկ» Բուլղարիա), Էդել Ապուլա Էդիմա Բետե («Փյունիկ»), պաշտպաններ Սարգիս Հովսեփյան («Զենիթ»), Կարեն Դոխոյան («Կռիլյա սովետով»), Խոսե Բիլիբիո, Արթուր Մկրտչյան (երկուսն էլ «Փյունիկ»), Արմեն Պետիկյան («Միկա»), Հարություն Վարդանյան («Յանգ Բոյզ» Շվեյցարիա), Ալեքսանդր Թադեւոսյան («Արարատ»), Ռոմիկ Խաչատրյան («Ապոել» Կիպրոս), կիսապաշտպաններ Ալբերտ Սարգսյան («Տորպեդո» Մոսկվա), Արթուր Պետրոսյան («Յանգ բոյզ» Շվեյցարիա), Վարդան Մինասյան, Աղվան Մկրտչյան, Արտավազդ Քարամյան (բոլորն էլ «Փյունիկ»), Արթուր Ոսկանյան («Դեյնի մերֆի» Կիպրոս), Կարեն Ալեքսանյան («Շիրակ»), հարձակվողներ Անդրեյ Մովսիսյան («Սատուրն»), Արման Քարամյան, Կարլ Լոմբե (երկուսն էլ «Փյունիկ»), Եղիշե Մելիքյան («Բանանց»):

Սեպտեմբերի 1-2-ին կկայանան ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության երկրորդ շրջանի մեկնարկային տուրի հանդիպումները, իսկ սեպտեմբերի 3-ից Հայաստանի ազգային հավաքականը կսկսի իր անմիջական նախապատրաստությունն Ուկրաինայի հավաքականի հետ կայանալիք Եվրո-2004-ի ընտրական մրցախաղին: Հայաստանի ընտրանին 3-րդ անգամ է մեկնարկելու ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցափուլում: Մեր հավաքականի նորամուտն անհաջող էր: Եվրոպայի 1996 թ. առաջնության ընտրական մրցաշարում հայ ֆուտբոլիստները 2-րդ խմբում եզրափակեցին մրցաշարային աղյուսակը՝ Իսպանիայի, Դանիայի, Բելգիայի, Մակեդոնիայի եւ Կիպրոսի հավաքականների հետ անցկացրած 10 հանդիպումներում վաստակելով 5 միավոր (+1=2-7, 5-17): Ընտրական փուլի առաջին 3 հանդիպումներում հավաքականը գլխավորում էր Էդուարդ Մարգարովը (+0=1-2, 0-4), հաջորդ 7 խաղերը մեր ֆուտբոլիստներն անցկացրին Սամվել Դարբինյանի ղեկավարությամբ (+1=1-5, 5-13): 2000 թ. ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարում Հայաստանի հավաքականն ընդգրկված էր 4-րդ խմբում, որտեղ նրա մրցակիցներն էին աշխարհի չեմպիոն Ֆրանսիայի, Ուկրաինայի, Ռուսաստանի, Իսլանդիայի եւ Անդորրայի հավաքականները: Սուրեն Բարսեղյանի գլխավորությամբ ՀՀ հավաքականը խմբում գրավեց 5-րդ տեղը (+2=2-6, 8-15):

Ընտրական մրցաշարերին մասնակցելու ժամանակաշրջանում առաջին անգամ Հայաստանի ազգային հավաքականի առջեւ խնդիր է դրվել մտնել Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլ: Առաջադրանքն իրոք դժվար է եւ պահանջում է մեր ֆուտբոլիստներից ուժերի գերլարում, կամային հատկանիշների դրսեւորում, վարպետ խաղի ցուցադրում: Շատ կարեւոր է նաեւ հաջող մեկնարկը, որը կոգեւորի, նոր լիցք կհաղորդի հավաքականի ֆուտբոլիստներին: Այնպես որ, Ուկրաինայի հավաքականի հետ կայանալիք առաջիկա հանդիպման արդյունքից շատ բանով պայմանավորված կլինի մեր ընտրանու ճակատագիրը:

Որոշվում են խմբային մրցաշարի մասնակիցները

Երեքշաբթի օրը կայացան ֆուտբոլի չեմպիոնների լիգայի որակավորման 3-րդ փուլի պատասխան 5 հանդիպումները, որոնք անվանեցին խմբային մրցաշարի մասնակիցներին: Այդ հանդիպումներից ամենալարվածը Պրահայում կայացած «Սպարտա»-«Գենկ» մրցախաղն էր: Առաջին խաղում «Գենկը» սեփական հարկի տակ 2-0 հաշվով հաղթանակ էր տոնել: Պատասխան խաղում էլ բելգիացի ֆուտբոլիստներն արդեն 25-րդ րոպեին հասան հաջողության շնորհիվ Դագանոյի դիպուկ հարվածի: Երկրորդ խաղակեսի սկզբում Պոբորժսկին վերականգնեց հավասարակշռությունը, սակայն մեկ րոպե անց Սոնկը կրկին առաջ մղեց բելգիացիներին: Ճիշտ է, դաշտի տերերին հաջողվեց հետագայում 3 գնդակ խփել եւ խաղը շահել 4-2 հաշվով, սակայն դա բավարար չէր հաջորդ փուլ դուրս գալու համար: Մնացած հանդիպումներում եվրոպական առաջատար ակումբները խմբային մրցաշարի ուղեգրի ձեռքբերման հարցում դժվարությունների չհանդիպեցին: Այսպես, «Մանչեսթր յունայթեդը» 5 անպատասխան գնդակ խփեց հունգարական «Զալաէգերսեգ» ակումբի դարպասը՝ ռեւանշ վերցնելով առաջին խաղում կրած պարտության դիմաց (0-1): Մյունխենի «Բավարիան» սեփական հարկի տակ էլ 3 գնդակ խփեց «Պարտիզանին», որին հաղթել էր 3-1 հաշվով: Խմբային մրցաշարի ուղեգիր նվաճեց նաեւ «Ինտերը»: Դի Բյաջիոյի եւ Ռեկոբայի խփած 2 անպատասխան գնդակները իտալացիներին հաղթանակ պարգեւեցին պորտուգալական «Սպորտինգի» հետ խաղում: Առաջին հանդիպման ժամանակ հաշիվը չէր բացվել: Թուրքական «Ֆեներբախչեին» սեփական դաշտում ոչ միայն չհաջողվեց «Ֆեյենոորդի» նկատմամբ ռեւանշի հասնել առաջին խաղում կրած պարտության դիմաց (0-1), այլեւ կրկին իր դարպասը 2 գոլ ընդունեց՝ չխփելով ոչ մեկը:

Այսպիսով, արդեն հայտնի են չեմպիոնների լիգայի խմբային 1-ին մրցաշարի 32 մասնակիցներից 21-ը: Նրանցից 16-ը՝ Մադրիդի «Ռեալը», «Վալենսիան», «Դեպորտիվոն», «Յուվենտուսը», «Արսենալը», «Լիվերպուլը», «Շալկե-04»-ը, «Գալաթասարայը», «Ռոման», Լիոնի «Օլիմպիկը», Դորտմունդի «Բորուսիան», «Էյնդհովենը», Մոսկվայի «Սպարտակը», «Օլիմպիակոսը», «Այաքսն» ու «Լանսն» այդ իրավունքը նվաճել են շնորհիվ ՈՒԵՖԱ-ի գործակիցների աղյուսակում իրենց երկրների բարձր վարկանիշի: Այս ակումբներին միացան նաեւ «Մանչեսթր յունայթեդը», «Ինտերը», «Բավարիան», «Գենկը» եւ «Ֆեյենոորդը»: Մյուս 11 թիմերը պետք է որոշվեին երեկ ուշ երեկոյան կայանալիք հետեւյալ պատասխան խաղերում (փակագծում նշված է առաջին խաղի արդյունքը).

«Դինամո» Կիեւ–«Լեւսկի» Բուլղարիա (1–0)
«Բրյուգե» Բելգիա–«Շախտյոր» Ուկրաինա (1–1)
«Սլովան» Չեխիա–«Միլան» Իտալիա (0–1)
«Բրոնդբյու» Իսպանիա–«Ռոզենբորգ» Նորվեգիա (0–1)
ԱԵԿ Հունաստան–«Ապոել» Կիպրոս (3–2)
«Լեգիա» Լեհաստան–«Բարսելոնա» Իսպանիա (0–3)
«Նյուքասլ» Անգլիա–«Ժելեզնիչար» Բոսնիա (1–0)
«Շտուրմ» Ավստրիա–«Մաքքաբի» Հայֆա, Իսրայել (0–2)
«Բազել» Շվեյցարիա–«Սելթիկ» Շոտլանդիա (1–3)
«Օսեր» Ֆրանսիա–«Բոավիշտա» Պորտուգալիա (1–0)
«Լոկոմոտիվ» Մոսկվա–«Գրաց» Ավստրիա (2–0)

Այսօր կկայանա չեմպիոնների լիգայի 1-ին խմբային մրցաշարի մասնակիցների վիճակահանությունը, որի արդյունքներով 32 թիմերը կբաժանվեն 8 խմբի:

ԻՆՏԵՐՏՈՏՈՅԻ ԳԱՎԱԹ

Հաղթողները հայտնի են

Ավարտվեց Ինտերտոտոյի գավաթի մրցաշարը, որն անվանեց ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 3 մասնակիցներին: Այդ թիմերն են անգլիական «Ֆուլհեմը», գերմանական «Շտուտգարտը» եւ իսպանական «Մալագան»: «Ֆուլհեմը» սեփական հարկի տակ 3–1 հաշվով հաղթեց իտալական «Բոլոնիային», ընդ որում բոլոր 3 գնդակներն էլ խփեց ճապոնիայի հավաքականի առաջատար Ջունիչի Ինամոտոն: Առաջին խաղում գրանցվել էր ոչ-ոքի արդյունք (2–2): «Շտուտգարտը» հյուրընկալելով ֆրանսիական «Լիլին», 2–0 հաշվով ռեւանշի հասավ առաջին խաղում կրած պարտության դիմաց (0–1): Իսպանական «Մալագան» իր հայրենակիցների՝ «Վիլյառեալի» ֆուտբոլիստների հետ պատասխան խաղում բավարարվեց ոչ-ոքի արդյունքով (1–1), սակայն դա էլ բավական էր ուղեգիրը նվաճելու համար, քանի որ առաջին հանդիպումը շահել էր 1–0 հաշվով:

Աննա Կուռնիկովան տխուր ռեկորդի հեղինակ

Նյու Յորքում մեկնարկել է թենիսի «Մեծ սաղավարտ» մրցանակի շարքին դասվող այս մրցաշրջանի վերջին մրցաշարը՝ ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունը: Հայ մարզասերներին, անշուշտ, առաջին հերթին հետաքրքրում են արգենտինահայ Դավիթ Նալբանդյանի եւ հայկական թենիսի առաջատար Սարգիս Սարգսյանի մրցելույթները: Նշենք, որ վիճակահանության քմահաճույքով այս երկու թենիսիստներն առաջին փուլում մրցելու են միմյանց հետ: Նրանց մրցավեճը կայացավ երեկ ուշ երեկոյան: Առաջին փուլի հանդիպումներից պայքարի արտակարգ լարվածությամբ առանձնացավ Մարատ Սաֆինի եւ Նիկոլաս Կիֆերի հանդիպումը: Այն տեւեց 270 րոպե: Հաղթողին որոշելու համար պահանջվեց 5 խաղափուլ: Առաջինում Սաֆինը հաղթեց 6–3 հաշվով, ապա միեւնույն 4–6 հաշվով զիջեց մրցակցին հաջորդ երկու խաղափուլերում, եւ միայն մեծ ջանքերի գնով կարողացավ շահել հանդիպումը (6–4, 7–6): Հաջող հանդես եկան նաեւ ռուսաստանցիներ Եվգենի Կաֆելնիկովն ու Նիկոլայ Դավիդենկոն, որոնք մտան հաջորդ փուլ: Պայքարը շարունակում է նաեւ դասակարգման ցուցակի առաջատար Լեյթոն Հյուիթը, որը պարտության մատնեց Նիկոլաս Կուտելոյին (6–2, 6–3, 6–3): Առանց մեծ դժվարության երկրորդ փուլ մտավ նաեւ Անդրե Աղասին՝ հաղթելով Ռոբի Գինեպրիին: Առաջին փուլի արգելքը հաջողությամբ հաղթահարեցին նաեւ մրցաշարում ուժեղագույնների թվում դասակարգված թենիսիստներ Մախսիմ Միրնին, Ջեյմս Բլեյքը, Յունես էլ Այնաուին, Ռոժե Ֆեդերերը, Ալբերտ Կոստան, Մարսելո Ռիոսը, Իրժի Նովակը, Սյենգ Շալկենը, Կառլոս Մոյան, Թոմաս Էնկվիստը:

Կանանց մրցաշարում իր երկրպագուներին կրկին հիասթափեցրեց Աննա Կուռնիկովան, որն առաջին իսկ փուլում պարտություն կրեց Ինդոնեզիայի ներկայացուցչից: Կուռնիկովան տխուր ռեկորդ սահմանեց. «Մեծ սաղավարտի» այս տարվա բոլոր չորս մրցաշարերում էլ նա առաջին իսկ փուլից հետո կորտը թողել է պարտված: Իսկ ահա, նրա հայրենակցուհիները՝ Դինարա Սաֆինան, Անաստասիա Միսկինան, Ելենա Բովինան, Տատյանա Պանովան, Սվետլանա Կուզնեցովան, Ելենա Լիխովցեւան եւ Ելենա Դեմենտեւան հաջողությամբ հաղթահարեցին առաջին փուլի արգելքը: Պայքարը շարունակում են նաեւ անվանիները՝ Ուիլյամս քույրերը, Լինդսեյ Դեւենպորտը, Մարտինա Հինգիսը, Կիմ Կլայստերսը, Ամանդա Կյոտցերը, Մոնիկա Սելեշը, Բարբարա Շետը, Ջենիֆեր Կապրիատին:

Մաչեյան շահեց մրցախաղը

Շախմատի Եվրոպայի ներկայիս չեմպիոն, լեհ գրոսմայստեր Բարտոլոմեյ Մաչեյայի հաղթանակով ավարտվեց 8 պարտիայից բաղկացած շախմատային մրցախաղը Յուդիթ Պոլգարի հետ: Ավարտական երկու պարտիաներում Մաչեյան վաստակեց 1,5 միավոր եւ մրցախաղը շահեց ընդհանուր 5–3 հաշվով:

«Սերվետը» շտկում է մրցաշարային վիճակը

Շվեյցարիայի առաջնության հերթական տուրում Ժնեւի «Սերվետը», որի հետ այսօր Երեւանի «Սպարտակն» ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարի պատասխան հանդիպումն է անցկացնելու, սեփական հարկի տակ 5-0 հաշվով պարտության մատնեց «Արաուին»: Անհաջող մեկնարկից հետո «Սերվետը» զգալիորեն շտկել է իր մրցաշարային վիճակը: 9 խաղից հետո թիմը 12 միավորով չորրորդ տեղում է: Իսկ աղյուսակը վստահորեն գլխավորում է «Գրասհոպերսը» (24 միավոր), որը հյուրընկալվելիս 4-2 հաշվով հաղթեց «Դելեմոնտին»: Առայժմ ոչնչով աչքի չի ընկնում «Յանգ Բոյզը», որում խաղում են Արթուր Պետրոսյանն ու Հարություն Վարդանյանը: «Յանգ Բոյզը» հյուրընկալվելիս 1-2 հաշվով զիջեց «Սանկտ Գալենին»: Միակ գնդակը խփեց Շապուիզան, որը Բարիխոյի («Գրասհոպերս») հետ 7 գնդակով գլխավորում է լավագույն ռմբարկուների ցուցակը: «Յանգ Բոյզը» 12 միավորով 8-րդ տեղում է: Հիշեցնենք, որ Շվեյցարիայի առաջնությունն անցկացվում է երկու փուլով: Չեմպիոնի կոչման համար պայքարը շարունակում են 12 թիմերից 8-ը:

Դավիթ Նալբանդյանը 14-րդ տեղում է

Պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ասոցիացիան հրապարակել է դասակարգման հերթական ցուցակը: Լավագույն տասնյակը տղամարդկանց մոտ մնացել է նույնը: Այն գլխավորում է ավստրալացի Լեյթոն Հյուիթը, որն իր միավորների քանակը հասցրեց 600-ի: Երկրորդ տեղում ռուսաստանցի Մարատ Սաֆինն է (423 միավոր): Հաջորդ տեղերում են Անդրե Աղասին (414), Թիմ Հենմանը (405), Ալբերտո Կոստան (386), Կառլոս Մոյան (386), Խուան Կառլոս Ֆերերոն (378), Թոմի Հաասը (355), Էնդի Ռոդիկը (333) եւ Գիյերմո Կանասը (329): Դավիթ Նալբանդյանը 283 միավորով 14-րդ տեղում է:

Կանանց ցուցակը գլխավորում են Ուիլյամս քույրերը: Առջեւում Սերենան է (5322), Վինուսը նրանից հետ է մնում 255 միավորով: Տասնյակում տեղ են զբաղեցրել նաեւ Ջենիֆեր Կապրիատին, Ելենա Դոկիչը, Մոնիկա Սելեշը, Ժյուստին Էնինը, Կիմ Կլայստերսը, Մարտինա Հինգիսը, Ամելի Մորեսմոն եւ Լինդսեյ Դեւենպորտը:

Կրկին բրազիլացիները

Պորտուգալիայում ավարտվեց լողափային ֆուտբոլի աշխարհի հերթական առաջնությունը: Ֆուտբոլի այս մրցաձեւում էլ բրազիլացիները հաստատեցին իրենց առավելությունը՝ 4–2 հաշվով պարտության մատնելով պորտուգալացիներին: Այսպիսով, բրազիլացիներն այս մրցաձեւում էլ դարձան աշխարհի հնգակի չեմպիոններ: Բրոնզե մեդալները նվաճեցին իտալացիները՝ հաղթելով արգենտինացիներին (1–0):

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գերմանական տեխնիկական համագործակցությունը (GTZ), Սննդապահովման տարածքային համագործակցության եւ Հարավային Կովկասի կայունության ծրագրի շրջանակներում

հայտարարում է ներքոհիշյալ պարենային ապրանքների մատակարարման մրցույթ՝ ուղղված Տավուշում նախատեսված ծրագրի իրականացմանը:

Ձեթ	63 տոննա
Ցորենի ալյուր առաջին տեսակի	450 տոննա
Շաքարավազ	12 տոննա

Մրցույթի հայտերի փաթեթները կարող եք ստանալ ծրագրի գրասենյակներից, հետեւյալ հասցեներով՝

ք. Երեւան, 375009, Տերյան 69
Սոցիալական ապահովության նախարարություն, 5-րդ հարկ, հեռ.՝ 54-30-61, ֆաքս 54-31-60

կամ

ք. Իջեւան, Վալենսի փ. 1 (Շախմատի տան 3-րդ հարկ), հեռ. (063) 3-13-19, ֆաքս (063) 3-32-12

Մրցույթի հայտերի ներկայացման վերջին օրն է 2002 թվականի սեպտեմբերի 25-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. թ. սեպտեմբերի 28-ին նշվելու է Սյունիքի մարզի Տաթեւի ծխական դպրոցի հիմնադրման 150-ամյակը: Կազմակերպվելու են գիտաժողովներ միջոցառումների համաժողով եւ մի շարք հանդիպություններ: Սիրով հրավիրում ենք մասնակցելու միջոցառումներին:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 548932

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՂ ԽՈՒՄԲ

ԿՈՐԵԼ Է

Դիանա Ալեքսանի Քարաջյանի 8-րդ դասարանի ավարտական աշխատանքը, տրված Երեւանի N 90 միջնակարգ դպրոցի կողմից (N153129):
Համարել անվավեր:

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ЮНИБАНК

«Յունիբանկը» եւ Մոսկվայի «Յունիստրիմ» բանկը ներկայացնում են դրամական փոխանցումների արագ, մատչելի եւ նոր համակարգ- Unistream Money Transfer: Unistream- դրամական փոխանցումներ առանց հաշվի բացման՝ վճարելով ընդամենը փոխանցվող գումարի 1 տոկոսը, Unistream- հարմարավետ եւ հուսալի փոխանցումներ Հայաստանից Ռուսաստան եւ Ռուսաստանից Հայաստան: Իսկ Հայաստանի մարզեր, Արցախ եւ հակառակ ուղղությամբ փոխանցվող գումարի միջնորդավճարը այսուհետեւ ~~1.5~~ տոկոսի փոխարեն կկազմի 1 տոկոս: Միջնորդավճարը գանձվում է միայն փոխանցողից:

Unistream- գումարը հասցեատիրոջը կհասնի 1 ժամվա ընթացքում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝
Մոսկվա 785 05 80, 787 11 73, 797 58 03:

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Ամիրյան 12
Հեռ.՝ 53 98 70, 53 98 71, ֆաքս՝ 53 30 52
Յունիբանկ- իրական ներդրումներ

www.unistream.ru www.unibank.am

Բազմաթիվ հնարավորությունների Ձեր հանգրվանը՝

Այսօր «Յունիբանկը» մատուցում է Հայաստանի բանկային շուկայում առկա բոլոր ծառայությունները: Ավելին «Յունիբանկն» առաջինն է իր հաճախորդներին նորագույն բանկային տեխնոլոգիաները ներկայացնելու գործում: Այսպես, «Յունիբանկը» հրավիրում է Ձեզ օգտվելու Յուքբեյդ համակարգի միջոցով Ռուսաստանի ֆինանսական շուկաներում գործարքներ կնքելու հնարավորությունից: Ֆինանսական գործարքների լայն ընտրանի, ակնթարթային տեղեկատվություն եւ վերլուծական ծրագրեր, պատահով կապ՝ այս ամենն առաջին անգամ Հայաստանում:

Մեկ այլ նորույթ. Մաստեր Քարդ Վիրչուըլ, էլեկտրոնային քարտ, որը թեկուզ գոյություն չունի ֆիզիկապես, բայց Ինտերնետի միջոցով գնումներ կատարելու հնարավորություն է տալիս: Չափազանց մատչելի այս քարտը շատ հարմար վճարամիջոց է ինտերնետում գնումների եւ ծառայությունների դիմաց վճարման համար:

Անհատական պահատեղեր

«Յունիբանկը» բազմատեսակ ծառայությունների շարքում, հաճախորդներին առաջարկում է նաեւ չիրկիզվող անհատական պահատեղերի նոր ծառայություն, որի շնորհիվ Դուք այլեւս մտահոգություն չեք ունենա Ձեր թանկարժեք իրերը, փաստաթղթերը պահելու համար: Իսկ մեր աշխատակիցները կաջակցեն Ձեզ այս ծառայությունից օգտվելիս:

Հաճախորդների տրամադրությունն առավել հարմարավետ դարձնելու համար առաջարկում ենք երեք տարբեր չափերի պահառության արկղեր:

(բարձրություն x լայնություն x խորություն) մմ

Չափերը	Սակագներ (ԱՄՆ դոլար)				
	7 օր	14 օր	30 օր	180 օր	365 օր
փոքր 100x220x480	9	12	18	35	45
միջին 200x220x480	12	18	23	45	60
մեծ 200x450x480	18	23	35	60	70

«Յունիբանկը» հրավիրում է Ձեզ օգտվելու սպասարկման այս տեսակից:

«ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ» ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

Բջջային կապի կանխավճարային EASY CARD-ի բաժանորդներին

Սույն թվականի սեպտեմբերի 1-ից գործելու են բջջային կապի կանխավճարային EASY CARD-ի ռոումինգի նոր սակագներ

	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) առանց ԱԱՀ	ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլարով)	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) ԱԱՀ-ով
1. Կանխավճարային բջջային **կապից-բջջային** եւ կանխավճարային բջջային **կապից-հանրային** հեռախոսացանց	0,30	0,06	0,36

Ծանոթություն
Գիշերվա ժամը 23:00-ից մինչեւ առավոտյան ժամը 7:00-ը կիրառվում է 30 տոկոս զեղչ սակագին:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

529353 Անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Վաճառվում է լուսանկարչական ակորդեոն (80 բաս), լվացարան, ֆոտոխոշորացուցիչ: Հեռ. 28-49-39
- **Կգնեմ** 4 սենյականոց բնակարան Դավթաշենում (3, 4 հարկ): Կարեն, հեռ 36-80-23
- 6, 7-րդ դասարանի աշակերտների հետ **կպարապեմ** ֆրանսերեն: Գայանե, հեռ. 64 72 77
- **Կարող եմ կատարել** տնային աշխատանքներ: Հեռ. 77 50 61:
- **Շատ պահանջվում է** տարի ափսոսնքներ համապատասխան մասնագիտական կրթությամբ: հեռ. 52 06 21. Ղազարյանին
- **Վաճառվում է** 2 սեն. բնակարան Պուշկինի փողոցում, ընդ. մակերեսը 90 քմ, բնակելին 58 քմ, գինը՝ 35.000 դոլար: Հեռ. 538489, Անդրեաս:
- **Բռնոս կազմակերպությունն աշխատանքի է հրավիրում** գործարար մարդկանց: Հասցեն Հրաչյա Քոչար 10, բն. 79: Հեռ. 351961, 274936, Աննա:
- **Վաճառում եմ** բջջային հեռախոս SIMENS C 35, գինը՝ 80 դոլար: Հեռ. 246512, Վարդան (երեկոյան):
- **Վաճառում եմ** 2 սենյականոց բնակարան 9/9 հարկում, դարձած 3 սենյականոց, ընդ. մակերեսը 66 քմ, Շարուրի փող. (Չարբախ), գինը 6000 դոլար: Հեռ. 466413 (ժ. 18:00-ից հետո):
- **Վաճառվում է** ԳԱԶ-53-ի շարժիչ, փոխանցման տուփ եւ հետին կամրջակ: Հեռ. 625034:

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ագրոբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիանս Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ.Լուսավորչի 48ա
Հեռ.՝ 41206

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112

Այս Էրցյուրիթի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Ամերիա ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Բաղրամյան պող. 6, բն. 2
Հեռ.՝ 524040, 524140

Արմ Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837, 277814

Արդշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արժեթղթերի Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Զաքիյան 8/19
Հեռ.՝ 581578, 566448

Արմբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Կորյունի 19/1
Հեռ.՝ 542125

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 32/16
Հեռ.՝ 544657, (09)400699

Էյ-Բի Սեքյուրիթիզ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մաշտոցի 40ա/1
Հեռ.՝ 532815

ԷՄ ԿԱԲՐՈՔ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի պող. 57, բն. 15
Հեռ.՝ 640804

Էտալոն ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության փող.49/2
Հեռ.՝ 620600

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 526417, 569680

Մ.Գ.Ս. ՍՊԸ
ք.Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ 23109, 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան,Նալբանդյան 50/26
Հեռ.՝ 521812, 528778

Ռենեսա ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 13
Հեռ.՝ 544527

Վրինկո ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24/5
Հեռ.՝ 531805

Տոնտոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

Armex

Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

2002 թ. օգոստոսի 28-ի առեւտրային նստաշրջան

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

Թողարկող Issuer	Հապ.** ABBR	Ցուցակ Listed	Առք* Bid: լավագույն գին Best price	Առք* Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Առք* Bid: Ընդամենը Total qnt.	Վաճառք* Ask: լավագույն գին Best price	Վաճառք* Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Վաճառք* Ask: Ընդամենը Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: Նվզ. գին Day low	Կատարված գործարքներ Transactions: առավ. գին Day high	Կատարված գործարքներ Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Կատարված գործարքներ Transactions: արժ. թղթ. ընդամենը Total qnt.	Ծավալը Volume
ԱՐԱՔՍԻ ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾ. Ա/Մ	AGBM	B							1.500.0	1.500.0	1.500.0	33	49.500.0
ԱՐՄՈՒՆՏՍԺ	ARMJ	B	1.000.0	1.000.0	10								
ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ	ASHBP1	B				58.000.0	58.000.0	7					
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B	500.0	500.0	26								
ԵՐ. ԿԱՇՎԵ ԳԱԼԱՆՏԵՐԵԱՅԻ Ֆ/Ա	EKGF	B				10.000.0	10.000.0	720					
ԵՐ. ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՔԻՄԻԱՅԻ Գ/Ն	EKQG	B	400.0	400.0	10								
ԷԼԵԿՏՐԱՍԱՐՔ	ELSQ	B	1.000.0	1.000.0	50								
ԵՐ. ԼՈՒՍԱՏԵԽՆԻԿԱ	ELUS	B	990.0	990.0	10								
ՄԱՐԶԱԿՈՇԻԿՆԵՐԻ Ֆ/Ա (ԵՐԵՎԱՆԻ)	EMKFCO	B	500.0	500.0	30								
ԵՐ. ՔԻՄ. ՊԵՂԱԳՈՐԾ. ՖԻՐՄԱ	EQDF	B				10.000.0	10.000.0	1.408					
ԵՐԱԶ	ERAZ	B	1.990.0	1.990.0	10								
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B	1.500.0	1.500.0	10								
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ Գ/Ն	ESHG	B	500.0	500.0	100								
ՀԱՇՎԻՉ	HASH	B	100.0	100.0	100								
ՀԱՑԾԱՄԱՍՈՒՏ	HATS	B	2.000.0	2.000.0	10								
ՀԱՅԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱ	HELM	B	40.0	40.0	6.451				40.0	40.0	40.0	128.454	5.138.160.0
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B	2.000.0	2.000.0	10								
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ Գ/Ն	MQER	B	6.000.0	6.000.0	23								
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B	400.0	400.0	5								
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B				5.000.0	5.000.0	280					
ՓՈՔՐԻԿ ՆԱԻՐԻ	PQRN	B				10.000.0	10.000.0	1.060					

* Չբավարարված գնման/վաճառքի (պահանջարկի/առաջարկի) հայտերը առեւտրային նստաշրջանի փակման դրությամբ:
** 4 նիշից բաղկացած հապավումը բաժնետիրական ընկերության հասարակ անվանական բաժնետոմսի հապավումն է: Արտոնյալ բաժնետոմսի դեպքում 4 նիշից հետո նշվում է P, արտոնյալ բաժնետոմսերի մեկից ավել դասերի առկայության դեպքում՝ նաեւ դասի համարը: ՍՊԸ-ի բաժնեմասի դեպքում 4 նիշից հետո նշվում է CO: ՀՖԲ-ում ներկայումս ցուցակված է 165 արժեթուղթ: Տեղեկությունները ներկայացված են ՀՖԲ-ում ցուցակված այն արժեթղթերի վերաբերյալ, որոնցով տվյալ առեւտրային նստաշրջանի ընթացքում գրանցվել է գնման/վաճառքի հայտ կամ գործարք: Բոլոր գները ներկայացված են ՀՀ դրամով: ՀՖԲ-ում ցուցակված բոլոր արժեթղթերի գնանշման ամփոփ արդյունքները հրապարակվում են ամսական կտրվածքով՝ յուրաքանչյուր ամսվա առաջին աշխատանքային օրը: Այլ տեղեկությունները հրապարակվում են ինտերնետային էջում www.armex.am
© Armex

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Պատուէր 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 28. 08. 2002 Գինը՝ 100 դրամ